

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο»

**Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS)
ΩΣ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΤΑΛΙΒΑΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ISIS.**

Διπλωματική εργασία του Ευθύμιου Κόκκαλη του Λεωνίδα –
4332019005

Επιβλέπων καθηγητής

Χαράλαμπος Τσαρτανίδης

Μέλη Επιτροπής

1. Ιωάννης Σακκάς
2. Κωνσταντίνος Μαγκλιβέρας

ΡΟΔΟΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ.

“Δηλώνω υπεύθυνα ότι η εργασία που παραδίδω είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιώ πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναμαι να αντιμετωπίσω σε περίπτωση που η εργασία μου αποδειχθεί ότι αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ιδρύματος.”

Ευθύμιος Κόκκαλης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρωτίστως θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος που με τη διδασκαλία και την μεταδοτικότητα τους με βοήθησαν να αποκτήσω σημαντικές γνώσεις στο πεδίο των Διεθνών Σχέσεων.

Ειδικότερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Χαράλαμπο Τσαρδανίδη, για τη συνεχή και πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του καθ' όλη την διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την οικογένεια μου και τους ανθρώπους που ήταν δίπλα μου, για την υποστήριξη που μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων (trafficking in human beings) ως πηγή χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων Taliban και ISIS. Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί ένα δυναμικό και πολυδιάστατο φαινόμενο, το οποίο λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της μετανάστευσης και μέσα στα στενότερα όρια της παράνομης διακίνησης ανθρώπων (Smuggling). Κατά την υπόθεση εργασίας, αναπτύσσεται η θεωρία χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων, όπως παρατίθεται στη διεθνή βιβλιογραφία. Προσεγγίζοντας τις τρομοκρατικές αυτές ομάδες, παρατηρείται πως ανέπτυξαν συνεργασίες με κυκλώματα του οργανωμένου εγκλήματος, δημιουργώντας ένα διεθνικό δίκτυο, μέσα στο οποίο εξελίσσονται τα παραπάνω φαινόμενα. Σημειώνεται πως η εμπορία ανθρώπων συχνά επικαλύπτεται από την παράνομη διακίνηση ανθρώπων.

Με την παρούσα έρευνα επιχειρείται η ανάδειξη της σημασίας της εμπορίας ανθρώπων για τις τρομοκρατικές οργανώσεις Taliban και ISIS. Ακολουθώντας τα βήματα της θεωρίας χρηματοδότησης παρατηρούμε πως οι ομάδες αυτές προσαρμόστηκαν στα νέα δεδομένα που διαμορφώθηκαν και άλλαξαν τις πηγές χρηματοδότησης, δίνοντας μεγαλύτερη σημασία στις παράνομες δραστηριότητες προκειμένου να συνεχίσουν την λειτουργία τους. Σκοπός τους είναι η επιβίωση και η διατήρηση των κεκτημένων. Στην κατεύθυνση αυτή, οι τρομοκρατικές οργανώσεις επιλέγουν τις καταλληλότερες πηγές χρηματοδότησης, οι οποίες εξυπηρετούν καλύτερα τα συμφέροντα τους.

Συμπεραίνεται πως τα πλεονεκτήματα που αποκομίζουν σε οικονομικό, ιδεολογικό και στρατηγικό επίπεδο από την εμπορία ανθρώπων, τις οδήγησαν στην ενασχόληση με αυτή την παράνομη δραστηριότητα, χωρίς να αποτελεί και την μοναδική πηγή χρηματοδότησης. Το γεγονός πως κατάφεραν να επιβιώσουν σε κρίσιμες περιόδους αποδεικνύει την σημασία που διαδραμάτισε το φαινόμενο στην πορεία αυτή. Η μετανάστευση εργαλειοποιήθηκε από τις τρομοκρατικές οργανώσεις και αποτέλεσε, εκτός των άλλων, μοχλό πίεσης και εργαλείο πολέμου. Έσοδα από την εμπορία ανθρώπων, συνεργασία και δημιουργία δικτύων με ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, ήταν τα αποτελέσματα από την παράνομη αυτή δραστηριότητα.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	5
Κεφάλαιο 1. Θεωρητικό πλαίσιο.....	7
1.1. Το φαινόμενο της Μετανάστευσης.....	7
1.2. Σχέση Μετανάστευσης, εμπορίας ανθρώπων, παράνομης διακίνησης ανθρώπων και Τρομοκρατικών ομάδων	8
1.2.1 Ορισμοί.....	8
1.2.2. Η Εμπορία Ανθρώπων (trafficking in human beings).....	9
1.2.3. Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων (Smuggling).....	10
1.3. Τρομοκρατία και Τρομοκρατικές ομάδες	10
1.4. Θεωρίες Χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων	12
Κεφάλαιο 2. Taliban.....	16
2.1. Η οργάνωση των Taliban.....	16
2.2. Σχέσεις Taliban με Al Qaeda	18
2.3. Άλλες πηγές χρηματοδότησης των Taliban.....	20
2.4. Η εμπορία ανθρώπων ως πηγή χρηματοδότησης των Taliban	20
2.5. Taliban και εμπορία γυναικών.....	22
2.6. Εμπορία ανήλικων αγοριών. Η περίπτωση των Bacha Bazi	24
Κεφάλαιο 3. Islamic State of Iraq and Syria (ISIS).....	28
3.1. Η γέννηση του ISIS μέσα από την Al Qaeda.....	28
3.2. Άλλες πηγές χρηματοδότησης	30
3.3. Η εμπορία ανθρώπων ως πηγή χρηματοδότησης του ISIS	32
3.4.1. Τα οικονομικά οφέλη του ISIS από την εμπορία ανθρώπων	33
3.4.2. Η εμπορία ανθρώπων και η επίδραση της στην δομή της κοινωνίας.....	34
3.4.3. Η εμπορία ανθρώπων ως όπλο πολέμου στα χέρια του ISIS	35
3.5. Η περίπτωση των Yazidis.....	36
3.5.1. Ποιοι είναι οι Yazidis.....	36
3.5.2. ISIS και Yazidis.....	37
3.5.3. Η επίθεση του ISIL στο Sinjar.....	39
Συμπεράσματα.....	40
Βιβλιογραφία	45

Εισαγωγή

Η εμπορία ανθρώπων (Trafficking in human beings) είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, πολυδιάστατης φύσεως. Δεν αποτελεί ένα νέο φαινόμενο για την Ευρώπη, όμως οι μεταναστευτικές ροές που προέκυψαν στον ευρωπαϊκό χώρο, ιδίως μετά το ξέσπασμα της «αραβικής άνοιξης»¹ το 2011 ανήγαγαν το ζήτημα αυτό σε μείζον θέμα για την Ευρώπη. Η πολυδιάστατη φύση του, η διασύνδεσή του με τρομοκρατικές ομάδες, με δίκτυα του οργανωμένου εγκλήματος και οι επιπτώσεις που επέφερε στην διεθνή κοινότητα, αποτελούν τον λόγο για τον οποίο η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναδείξει τη σημασία της εμπορίας ανθρώπων ως πηγή χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων Taliban και Islamic State of Iraq and Syria - ISIS (εφεξής ISIS). Η έξαρση των μεταναστευτικών ροών μετά το 2011 αύξησε δραματικά τα θύματα, μετατρέποντας τους ανθρώπους αυτούς σε πηγή εσόδων για τις τρομοκρατικές ομάδες. Ταυτόχρονα η εμπορία ανθρώπων αποτέλεσε ένα εργαλείο ισχυροποίησης της θέσης τους και έναν παράγοντα αποσταθεροποίησης των τοπικών κοινωνιών.

Η σχέση της εμπορίας ανθρώπων με το οργανωμένο έγκλημα και την παράνομη διακίνηση ανθρώπων (Smuggling) προσδίδει διεθνικό-διακρατικό χαρακτήρα στο φαινόμενο. Ένας μετανάστης μπορεί ταυτόχρονα να αποτελεί θύμα εμπορίας ανθρώπων στα πλαίσια της παράνομης διακίνησης προσώπων.² Τα θύματα αφορούν συνήθως γυναίκες ή παιδιά αλλά και άντρες.³ Είναι ένα φαινόμενο δυναμικό, εύκολα προσαρμόσιμο στα δεδομένα και σκοπό έχει το ευκαιριακό κέρδος. Εκμεταλλεύεται πολέμους, ανθρωπιστικές καταστροφές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, τις οποίες και θυματοποιεί. Η αντιμετώπιση του είναι δύσκολη διότι λαμβάνει χώρα σε περιοχές όπου οι κρατικοί μηχανισμοί υπολειτουργούν. Μία παρόμοια περίπτωση είναι το Αφγανιστάν, η Συρία, το Ιράκ και άλλες χώρες της Μέσης Ανατολής που βίωσαν και βιώνουν πολέμους, καταστροφές, διωγμούς αναγκάζοντας εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν τις εστίες τους και να ακολουθήσουν ένα δρομολόγιο προς μία πιο ασφαλή χώρα, με συνήθη προορισμό την Ευρώπη.

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι περιπτώσεις των Taliban και του ISIS. Πιο συγκεκριμένα, διερευνάται πως το φαινόμενο αυτό αποτέλεσε εναλλακτική πηγή εσόδων, όταν οι παραπάνω ομάδες απώλεσαν τις βασικές τους πηγές εσόδων, και πως τελικά χρησιμοποιήθηκε σαν εργαλείο ισχυροποίησης τους και επέκτασης τόσο εδαφικής όσο και ιδεολογικής. Στην προσπάθεια της Δύσης και των τοπικών αρχών να πολεμήσουν την δράση των ομάδων αυτών, παρατηρήθηκε εναλλαγή στις πηγές χρηματοδότησης. Οι τρομοκρατικές

¹ Arts and Humanities Research Council, Report for the “History of British Intelligence and Security” research project, *Understanding instability: Lessons from “Arab Spring”*, 2012, σελ.7-8, «Αραβική Άνοιξη»: ονομάστηκε ένα κύμα διαδηλώσεων και διαμαρτυριών στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική που ξεκίνησαν στις 18 Δεκεμβρίου 2010 με σκοπό την ανατροπή των καθεστώτων και την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://ahrc.ukri.org/documents/project-reports-and-reviews/ahrc-public-policy-series/understanding-instability-lessons-from-the-arab-spring/>. Ανακτήθηκε 30/11/2020.

² Κυριαζή Τένια, *Εμπορία Ανθρώπων: Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήνα, 2010, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 47.

³ United Nation Office on Drugs and Crime, *Trafficking in Persons: Global Patterns*, Vienna, United Nations, 2006, σελ. 9.

ομάδες αυτές, εκμεταλλεύτηκαν το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων αποκομίζοντας πολλαπλά οφέλη σε επίπεδο οικονομικό, ιδεολογικό και στρατηγικό.

Κατά γενική παραδοχή, οι δυσκολίες καταγραφής του φαινομένου, η επικινδυνότητα που αντιμετωπίζουν οι φορείς στις χώρες, όπου εξελίσσεται το φαινόμενο αυτό και οι κοινωνικές αντιλήψεις που επιτάσσει το Ισλάμ, στερούν χρήσιμες πληροφορίες από την διεθνή βιβλιογραφία.⁴ Παρά τις προσπάθειες διεθνών φορέων και οργανισμών, η απουσία κοινού νομικού πλαισίου και η έλλειψη υποδομών καταγραφής από τις τοπικές αρχές καταστούν την προσέγγιση του ζητήματος μία δύσκολη αποστολή.⁵

Κατά την πορεία της εργασίας, αναπτύσσεται η θεωρία χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων και στη συνέχεια προσεγγίζεται η κάθε τρομοκρατική ομάδα ξεχωριστά. Παρακολουθείται η μετάβαση και η εναλλαγή των πηγών χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων, καθότι κάθε ομάδα έχει τις ιδιαιτερότητές της όπως και διαφορετικό υπόβαθρο. Η επιβίωση και η εξέλιξη των ομάδων αυτών επιβεβαιώνει και αποδεικνύει την ως άνω θεωρία.

Είναι σημαντικό να αναδειχθεί το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων μέσα στο πλαίσιο της μετανάστευσης. Ειδικότερα, κρίνεται ενδιαφέρον να διερευνηθεί ο ρόλος των τρομοκρατικών ομάδων Taliban και ISIS ως γενεσιουργές αιτίες ανάπτυξης του φαινομένου αυτού στο υποσύστημα της Μέσης Ανατολής και μετέπειτα ως πηγή χρηματοδότησής τους. Η ανάδειξη της οικονομικής σημασίας του ζητήματος της εμπορίας ανθρώπων, η συμβολή της όσον αφορά τις συγκεκριμένες τρομοκρατικές ομάδες και η διαμόρφωση νέων δικτύων συνεργασίας με τα διακρατικά κυκλώματα εγκληματικών οργανώσεων αποτελούν τον **σκοπό** της εργασίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μνεία στο φαινόμενο της μετανάστευσης, μέσα στα πλαίσια του οποίου λαμβάνουν χώρα τα φαινόμενα της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων. Επιχειρείται ένας διαχωρισμός των φαινομένων αυτών, τα οποία επικαλύπτονται σε πολλά σημεία. Διεξοδικότερη αναφορά θα γίνει στην εμπορία ανθρώπων, που αποτελεί το θέμα της παρούσας έρευνας. Κατόπιν, αναλύεται η θεωρία χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων.

Στη συνέχεια, στο δεύτερο και στο τρίτο κεφάλαιο, τα οποία αποτελούν το εμπειρικό μέρος της παρούσας έρευνας, αναλύεται αν στις υπό εξέταση τρομοκρατικές οργανώσεις εφαρμόζεται η παραπάνω θεωρία χρηματοδότησης. Επομένως, στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η τρομοκρατική οργάνωση των Taliban και το πώς η εμπορία ανθρώπων σε συνδυασμό με το εμπόριο ναρκωτικών τους βοήθησε να επιβιώσουν και να ισχυροποιηθούν.

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται ο ISIS και πως μία ταχύτατα αναπτυσσόμενη τρομοκρατική οργάνωση, προσαρμόστηκε στις εξελίξεις εκμεταλλευόμενη την εμπορία ανθρώπων. Στο τελευταίο μέρος της παρούσας μελέτης, προκύπτουν τα συμπεράσματα της έρευνας, τα οποία επιβεβαιώνουν ουσιαστικά ότι η θεωρητική προσέγγιση εφαρμοζόταν στις περιπτώσεις μελέτης που επιλέχθηκαν, τους Taliban και τον ISIS.

⁴ International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in Persons, An Analysis of Afghanistan (Kabul International Organization for Migration, 2003)*, σελ.65.

⁵ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)- United Nations(UN), Security Council- Counter Terrorism Committee Executive Directorate, *Identifying and Exploring the Nexus Between Human Trafficking, Terrorism and Terrorism Financing, 2018*, σελ. 47-50.

Κεφάλαιο 1. Θεωρητικό πλαίσιο

1.1. Το φαινόμενο της Μετανάστευσης

Το φαινόμενο της μετανάστευσης δεν είναι καινούργιο. Από την αρχαιότητα, η βελτίωση της ποιότητας ζωής, οδηγούσε πληθυσμούς σε γεωγραφικές μετακινήσεις. Η ανάγκη για επιβίωση αποτελεί κυρίαρχο αίτιο της μετανάστευσης, είτε αυτή υπαγορεύεται από την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης, είτε φυσικών καταστροφών, είτε περιβαλλοντικών αλλαγών. Στην εξελικτική πορεία της ανθρώπινης ιστορίας το φαινόμενο της μετανάστευσης εμφανίζεται τακτικά και συμπορεύεται με τις αλλαγές που επήλθαν στο διεθνές σύστημα οργάνωσης των κρατών. Οι αλλαγές του διεθνούς συστήματος αναφέρονται χρονικά από την μορφή της πόλης-κράτους, στην αρχαία Ελλάδα, μέχρι την βεστυφαλικά μορφή οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως σύμφωνα με στοιχεία της UNDESA το 2009 οι μετανάστες έχουν φτάσει τα 214 εκατομμύρια και αποτελούν το 3,1% του πληθυσμού του πλανήτη.⁶

Η μετανάστευση ως φαινόμενο είναι δύσκολο να οριστεί διότι είναι μία δυναμική διαδικασία, της οποίας τα αίτια και οι μεταβλητές εξελίσσονται και αλλάζουν συνεχώς. Ένας ορισμός που θα μπορούσε να περιγράψει το φαινόμενο είναι: «*Η γεωγραφική μετακίνηση των ανθρώπων από μία χώρα σε μία άλλη, της οποίας δεν έχουν την ιθαγένεια, ώστε να εγκατασταθούν είτε μόνιμα είτε προσωρινά*».⁷ Ένας άλλος ορισμός είναι: «*Η μετακίνηση των ανθρώπων από τον τόπο προέλευσης τους σε κάποιον άλλον τόπο*».⁸ Ενδεχόμενη προσέγγιση στο ζήτημα υποστηρίζοντας πως φαινόμενα όπως η δουλεία, τα οποία συμβαίνουν μέσα στο πλαίσιο της μετανάστευσης, έχουν εκλείψει, απέχει από την πραγματικότητα. Εμφανίζεται πλέον με την μορφή της εμπορίας ανθρώπων και η μη συναίνεση των θυμάτων, διαφοροποιεί την εμπορία ανθρώπων από την παράνομη μετανάστευση. Ωστόσο, ακόμα και με συναίνεση, δεν θα άλλαζε η εγκληματική φύση της εμπορίας ανθρώπων διότι κυρίαρχη σημασία έχει η βούληση του θύτη (διακινητή) να εκμεταλλευτεί το θύμα με απάνθρωπο τρόπο.⁹ Τα τελευταία χρόνια έχει καταγραφεί μία αύξηση μεταναστευτικών ροών στις αναπτυσσόμενες χώρες.¹⁰ Για την Ευρώπη το πρόβλημα

⁶ Φακιάλας Ευστάθιος, *Μεταξύ ελέγχου Πληθυσμιακών Ροών και Κοινωνικής Ένταξης: Η ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική από την οπτική της Θεωρίας των Διεθνών Σχέσεων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2010, σελ. 229-230.

⁷ Παραδεισενός Αδάμ, *Το φαινόμενο της μετανάστευσης*, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852& ανακτήθηκε στις 11/09/2020

⁸ Μαρβάκης Αθ., Παρσανόγλου Δ., Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, σελ.31.

⁹ Magliveras D. Konstantinos, *Combating new forms of transnational criminality: The European Union against the Trafficking of Human Beings*, from “Political Stability and Economic Development in the Mediterranean”, Hellenic Studies, Vol.14 (1), pp.42, 2006.

¹⁰ International Migration: The human face of globalization. OECD Multilingual Summaries, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα: <http://www.oecd.org/insights/43568523.pdf>, ανακτήθηκε στις 11/09/2020

της μετανάστευσης έγινε πιο έντονο μετά το 2010 και την έξαρση των μεταναστευτικών ροών.¹¹ Η αύξηση των ροών οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση σε εσωτερικούς τριγμούς και διαφωνίες.¹²

1.2. Σχέση Μετανάστευσης, εμπορίας ανθρώπων, παράνομης διακίνησης ανθρώπων και Τρομοκρατικών ομάδων

1.2.1 Ορισμοί

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών (HE) για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών, που συμπληρώνει την Σύμβαση Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (στο εξής ΟΗΕ) κατά του Υπερεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, παρέχει τον πρώτο ευρέως αποδεκτό ορισμό της εμπορίας ανθρώπων. Σύμφωνα με την επίσημη μετάφραση του αγγλικού κειμένου, το άρθρο 3 ορίζει:

- «Εμπορία ανθρώπων συνιστά η στρατολόγηση, μεταφορά, απόκρυψη ή αποδοχή προσώπων, με τη χρήση απειλής, βίας ή άλλων μέσων εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, κατάχρησης εξουσίας, εκμετάλλευσης της ευάλωτης θέσης του θύματος, καθώς και με παροχή ή λήψη αμοιβής, ώστε να επιτευχθεί η συναίνεση προσώπου που έχει εξουσία πάνω σε άλλο, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει τουλάχιστον την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την αναγκαστική εργασία ή παροχή υπηρεσιών, τη δουλεία ή παρόμοιες με αυτήν πρακτικές ή την αφαίρεση των οργάνων του σώματος.»¹³

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου των ΗΕ κατά της Διευκόλυνσης της Παράνομης Μετανάστευσης, ορίζεται¹⁴:

- «Η εξασφάλιση, προκειμένου να αποκομιστεί, άμεσα ή έμμεσα χρηματικό ή άλλο υλικό όφελος, της παράνομης εισόδου ενός προσώπου στο έδαφος ενός

¹¹ Guild Elspeth, *Does the EU Need a European Migration and Protection Agency?*, International Journal of Refugee Law, Vol. 10(2), 2016.

¹² ODI, ODI Briefing, *The Migration Crisis? Facts Challenges and Possible Solutions*, author Victoria Matcalfe-Hough, England, October 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9913.pdf> ανακτήθηκε στις 11/09/2020.

¹³ Κυριαζή Τένια, *Εμπορία Ανθρώπων: Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήνα, 2010, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 17.

¹⁴ Protocol against Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention against Organized Crime, Doc. A/55/383. Το πρωτόκολλο τέθηκε σε ισχύ στις 28 Ιανουαρίου 2004. Η μετάφραση του τίτλου ακολουθεί τα οριζόμενα από το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών (www.mfa.gr), δεδομένου ότι η Σύμβαση και τα Συμπληρωματικά Πρωτόκολλα δεν έχουν ακόμη επικυρωθεί από το την Ελλάδα.

συμβαλλόμενου κράτους, του οποίου το πρόσωπο δεν είναι υπήκοος ή μόνιμος κάτοικος.»¹⁵

1.2.2. Η Εμπορία Ανθρώπων (*trafficking in human beings*)

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στο φαινόμενο της Μετανάστευσης, στον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων και επιχειρήσαμε να θέσουμε το πλαίσιο προσέγγισης του φαινομένου από κρατικούς δρώντες και διεθνείς οργανισμούς. Το φαινόμενο αυτό, ειδικά μετά το Πρωτόκολλο του Παλέρμο, το 2000, ανέδειξε την δράση εγκληματικών ομάδων οι οποίες εκμεταλλεύόμενες την ευάλωτη θέση των μεταναστών-προσφύγων και με σκοπό το κέρδος δημιούργησαν το φαινόμενο της *Εμπορίας Ανθρώπων* και της *Παράνομης Διακίνησης Μεταναστών*. Μέχρι το 2000 ο διαχωρισμός ενός θύματος της εμπορίας ανθρώπων από έναν παράνομο μετανάστη ήταν σχεδόν αδύνατος, με αποτέλεσμα την γενίκευση των υποθέσεων. Ο Ο.Η.Ε. με την απόφαση 2331/2016, του Συμβουλίου Ασφαλείας, συνδέει την εμπορία ανθρώπων με τις πολεμικές συγκρούσεις και την χρηματοδότηση των τρομοκρατικών ομάδων μέσα από την εκμετάλλευση γυναικών και ανήλικων παιδιών.¹⁶ Σημαντικό ρόλο, στις περιοχές αυτές, διαδραματίζουν και άλλες ένοπλες ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος, οι οποίες συνεργάζονται με τις τρομοκρατικές ομάδες και συμμετέχουν σε διάφορες παράνομες δραστηριότητες, όπως η εμπορία ανθρώπων.¹⁷ Έχει τονιστεί η σημασία της χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων μέσα από παράνομες δραστηριότητες και η ανάγκη αντιμετώπισης του φαινομένου.¹⁸

Σύμφωνα με μία άλλη προσέγγιση, η εμπορία ανθρώπων είναι «ένα είδος βίας, το οποίο λαμβάνει χώρα τόσο σε κρατικό αλλά και σε διακρατικό επίπεδο και εμπλέκει ένα μεγάλο αριθμό προσώπων, διεθνών εγκληματικών δικτύων και προσφυγικών αρχών»¹⁹. Αναφέρεται πως το φαινόμενο της διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη και γρηγορότερη αναπτυσσόμενη εγκληματική δραστηριότητα, μετά το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων, και λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις²⁰. Ο συνδυασμός υψηλού κέρδους με χαμηλό ρίσκο ωθεί τις εγκληματικές ομάδες στην ολοένα και αυξανόμενη ενασχόληση τους με αυτή τη δραστηριότητα. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η μετακίνηση των θυμάτων από ένα μέρος σε ένα άλλο, είτε εντός της χώρας είτε εκτός συνόρων σε άλλη χώρα ή σε άλλη ήπειρο με στόχο την εκμετάλλευσή τους. Θύματα μπορεί να είναι άντρες, γυναίκες και παιδιά και οι μορφές εκμετάλλευσής είναι:

¹⁵ Κυριαζή Τένια, *Εμπορία Ανθρώπων: Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήνα, 2010, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 16.

¹⁶ United Nations Security Council, *Resolution 2331/2016*, adopted by the security council at its 8582th meeting on 19/07/2019, σελ.2, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2482>

¹⁷ United Nations Security Council, *Resolution 2482/2019*, adopted by the security council at its 7847th meeting on 20/12/2016, σελ.2, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/23>

¹⁸ United Nations Security Council, *Resolution 2462/2019*, adopted by the security council at its 8496th meeting on 28/03/2019, σελ.2, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2462>

¹⁹Καραδήμα Σίσσυ., Παπαντωνίου Ελένη., Χρυσομάλλης Χρήστος, *Trafficking and Smuggling. Από τον Ορισμό στην Πράξη*, Γραφείο Μελέτης και Αντιμετώπισης Trafficking, Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.), σελ. 5, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/12/Trafficking_and_smuggling.pdf, ανακτήθηκε 14/11/2020.

²⁰ Χατζηαντωνίου Αθανασία, *Η Εμπορία Ανθρώπων*, μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο- Νομική Σχολή, Θεσσαλονίκη, 2018.

- Σεξουαλική εκμετάλλευση
- Εργασιακή εκμετάλλευση
- Εκμετάλλευση παιδιών για επαιτεία ή διακίνηση ναρκωτικών
- Εκμετάλλευση ανηλίκων κοριτσιών και γυναικών για παράνομους γάμους και υιοθεσίες
- Εκμετάλλευση των θυμάτων για εμπόριο οργάνων.²¹

1.2.3. Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων (Smuggling)

Ο καθορισμός της έννοιας της εμπορίας ανθρώπων έγινε τον Δεκέμβριο του 2000, με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Παλέρμο²². Στόχος ήταν η αποτροπή και η τιμωρία της παράνομης διακίνησης προσώπων με σκοπό την σεξουαλική και οικονομική εκμετάλλευση. Η θεσμοθέτηση του ορισμού με σχετική καθυστέρηση οφείλεται στο γεγονός πως αναπτύχθηκαν διάφορες απόψεις για το ζήτημα. Αρχικά η εμπορία ανθρώπων θεωρούνταν μία μορφή λαθραίας διακίνησης, δηλαδή παράνομη διακίνηση ανθρώπων, και ένα είδος παράνομης μετανάστευσης. Μέχρι τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 οι έννοιες αυτές επικαλύπτονταν.²³

Η Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων, όπως αναφέραμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, ορίζεται ως «η αποκόμιση άμεσα ή έμμεσα χρηματικού ή άλλου κέρδους, για την παράνομη είσοδο ενός ατόμου σε μία χώρα της οποίας το άτομο δεν είναι πολίτης αλλά ούτε μόνιμος κάτοικος»²⁴.

1.3. Τρομοκρατία και Τρομοκρατικές ομάδες

Ποιά είναι η σχέση μετανάστευσης και τρομοκρατίας; Πριν αναφερθούμε στην διασύνδεση της Μετανάστευσης με την Τρομοκρατία θα αναφερθούμε στον ορισμό της έννοιας της τρομοκρατίας. Η έννοια της τρομοκρατίας έχει διαφορετική εννοιολογική προσέγγιση για κάθε κράτος και για διεθνείς οργανισμούς. Ο καθένας αντιλαμβάνεται την έννοια με διαφορετικά κριτήρια, κάτω από διαφορετικές συνθήκες και ερμηνεύει το φαινόμενο με συγκεκριμένους περιορισμούς. Δεν υπάρχει οικουμενική αποδοχή ενός ορισμού για το φαινόμενο, γεγονός που οδηγεί σε πληθώρα ορισμών στη διεθνή βιβλιογραφία. Δανειζόμενοι

²¹ Ομοίως, σελ. 5.

²² «Βασικό νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος αποτελεί η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime), Παλέρμο, 2000 και τα τρία συμπληρωματικά Πρωτόκολλα α) για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας προσώπων και ιδιαίτερα γυναικών και ανηλίκων, β) την πρόληψη και τιμωρία της διευκόλυνσης μετανάστευσης και γ) της παράνομης κατασκευής και εμπορίας όπλων.», Υπουργείο Εξωτερικών, Εξωτερική Πολιτική, Παγκόσμια Ζητήματα, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/pagkosmia-zitimata/narkotika-organomeno-egklema.html>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

²³ Κυριαζή Τένια, *Εμπορία Ανθρώπων: Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Αθήνα, 2010, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 16.

²⁴ Καραδήμα Σίσσυ, Παπαντωνίου Ελένη, Χρυσομάλλης Χρήστος, *Trafficking and Smuggling. Από τον Ορισμό στην Πράξη*, Γραφείο Μελέτης και Αντιμετώπισης Trafficking, Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.), 2012, σελ. 6, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/12/Trafficking_and_smuggling.pdf, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

την άποψη του Charles W. Kegley (2003) θα πούμε πως, «η τρομοκρατία στοχεύει στους ανθρώπους που παρακολουθούν, όχι στα πραγματικά θύματα. Η τρομοκρατία είναι θέατρο».²⁵

Σύμφωνα με τους περισσότερους ειδικούς ο όρος τρομοκρατία «περιλαμβάνει την χρήση βίας ή η απειλή χρήσης βίας με σκοπό να πετύχει συγκεκριμένα πολιτικά αποτελέσματα»²⁶. Ο ΟΗΕ δεν έχει καταλήξει σε ένα κοινό αποδεκτό ορισμό της τρομοκρατίας, ενώ με την απόφαση 1566/2004 του Συμβουλίου Ασφαλείας ορίζει ως τρομοκρατία: «εγκληματικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένου και σε βάρος αμάχων, που διαπράττονται με σκοπό την πρόκληση θανάτου ή σοβαρής βίας, σωματικού τραυματισμού ή λήψης ομήρων, που έχουν ως σκοπό να προκαλέσουν μία κατάσταση τρόμου στο γενικό κοινό ή σε ομάδα προσώπων ή συγκεκριμένων προσώπων, να εκφοβίσουν τον πληθυσμό ή να αναγκάσουν μία κυβέρνηση ή έναν διεθνή οργανισμό να κάνει ή να απέχει από κάθε πράξη»²⁷.

Πολλές αλλαγές επήλθαν στην διεθνή κοινότητα ως απόρροια της κατάρρευσης του διπολικού συστήματος, της τρομοκρατικής επίθεσης στους Δίδυμους Πύργους της Νέας Υόρκης, την 11/09/2001, της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής και της τεχνολογικής προόδου στα πλαίσια μιας παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας. Η τρομοκρατία πλέον έχει αποκτήσει διεθνή μορφή με την τεχνολογική εξέλιξη να έχει συμβολή στην μετάδοση και εξάπλωση εξτρεμιστικών απόψεων στη μετατροπή της τρομοκρατίας σε μία μη συμβατική απειλή.²⁸

Ήταν το 1993, όταν ο συντηρητικός ακαδημαϊκός Samuel Huntington αναφέρθηκε, με άρθρο του, στην «Σύγκρουση των Πολιτισμών», βάζοντας στο κάδρο της συζήτησης τον δυτικό πολιτισμό και το Ισλάμ. Μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου η διεθνής κοινότητα οργανώνεται και λειτουργεί με βάση τον πολιτισμό της. Κάθε πολιτισμός περιέχει διάφορα έθνη-κράτη. Σύμφωνα με τον Huntington οι πολιτισμοί αριθμούνται σε 8, χωρίς σαφείς συνοριακές γραμμές.²⁹ Σημειώνουμε την θεωρία του Huntington, προκειμένου να προσεγγίσουμε στη συνέχεια τις συνέπειες του φαινομένου στο πεδίο οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας, στις οποίες θα αναφερθούμε στα συμπεράσματα της εργασίας.

Κατά την εξέλιξη του φαινομένου της Μετανάστευσης, ιδιαίτερα μετά το 2010 και το ξέσπασμα της *Αραβικής Άνοιξης*³⁰ παρατηρούμε μία διασύνδεση του φαινομένου με την τρομοκρατία και κατά συνέπεια με τις τρομοκρατικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στον

²⁵ Μπόση Μαίρη, *Περί ορισμού της Τρομοκρατίας*, εκδόσεις Τραυλός, Αθήνα, 2000, σελ.35.

²⁶ United Nations Office on Drug and Crime, *Forum on Crime and Society*, σελ. 18, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Forum/V05-81059_EBOOK.pdf, ανακτήθηκε στις 15/09/2020.

²⁷ United Nations Security Council, *Resolution 1566 (2004)*, adopted by the Security Council by 15/10/2004, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα: <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/security-council-resolution-1566-2004-on-threats-to-international-peace-and-security-caused-by-terrorist-acts/>, ανακτήθηκε στις 15/09/2020.

²⁸ Μπόση Μαίρη, *Περί ορισμού της Τρομοκρατίας*, Αθήνα, 2000, εκδόσεις Τραυλός, σελ.51.

²⁹ Huntington P. Samuel, *The Clash of Civilizations, The next pattern of conflict*, Council on Foreign Relations, 1993, Vol. 72, σελ 22, δημοσιεύθηκε στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα <https://www.jstor.org/stable/pdf/20045621.pdf>, σελ 22, ανακτήθηκε στις 15/09/2020.

³⁰ Arts and Humanities Research Council, Report for the “History of British Intelligence and Security” research project, *Understanding instability: Lessons from “ Arab Spring”*, 2012, σελ.7-8, «Αραβική Άνοιξη»: ονομάστηκε ένα κύμα διαδηλώσεων και διαμαρτυριών στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική που ξεκίνησαν στις 18 Δεκεμβρίου 2010 με σκοπό την ανατροπή των καθεστώτων και την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://ahrc.ukri.org/documents/project-reports-and-reviews/ahrc-public-policy-series/understanding-instability-lessons-from-the-arab-spring/>. Ανακτήθηκε 30/11/2020.

ευρύτερο χώρο της Μέσης Ανατολής. Σε αυτό συνέβαλε σε πολλή μεγάλο βαθμό η δράση του ISIS με τις τρομοκρατικές επιθέσεις που ενορχήστρωσε σε πόλεις της Ευρώπης και με την προβολή των αποτρόπαιων εκτελέσεων που πραγματοποίησαν μέσω των κοινωνικών μέσων δικτύωσης.

Και οι δύο αυτές οργανώσεις είναι χαρακτηρισμένες ως τρομοκρατικές οργανώσεις από τον ΟΗΕ, καθώς πληρούν τα κριτήρια που έχουν τεθεί. Οι Taliban χαρακτηρίστηκαν τρομοκρατική ομάδα με την απόφαση 1267/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας³¹, ενώ ο ISIS (Da'esh)³² με την απόφαση 2253/2015 του Συμβουλίου Ασφαλείας, και αμφότεροι μπήκαν στη σχετική λίστα.

Στην παρούσα εργασία, εξετάζεται η περίπτωση του ISIS και των Taliban. Και στις δύο τρομοκρατικές οργανώσεις παρατηρήθηκε εκμετάλλευση των ανθρώπων που επιθυμούσαν να μεταναστεύσουν στην Ευρώπη. Οι αναφερόμενες τρομοκρατικές ομάδες, αποτελούν έναν ισχυρό «push factor»³³, για τους μετανάστες, και οι χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται, ειδικά η Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ αποτέλεσαν τις κύριες πηγές των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη.

1.4. Θεωρίες Χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων

Αποτελεί γενική παραδοχή πως η τρομοκρατία χρειάζεται χρήματα. Το ερώτημα είναι πως βρίσκουν τα κεφάλαια αυτά; Πως εξηγείται η ποικιλία από συγκεκριμένες πηγές χρηματοδότησης από διάφορες ομάδες; Θα επιχειρήσουμε μία προσέγγιση της θεωρίας χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων, η οποία εντοπίζει τα κριτήρια με τα οποία μπορούμε να αξιολογήσουμε τις διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης, σε όρους πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων για τις τρομοκρατικές ομάδες. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στις τέσσερις μορφές χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων: κρατική χορηγία, παράνομες δραστηριότητες, νόμιμες δραστηριότητες, δωρεές.³⁴

Οι πηγές χρηματοδότησης ποικίλουν και εκτείνονται από κρατικές χορηγίες, κλοπές, παράνομη διακίνηση ναρκωτικών, τον εκβιασμό τοπικών επιχειρήσεων, και από δωρεές κοινοτήτων διασποράς μέχρι μεμονωμένες δωρεές πλούσιων ιδιωτών. Κάθε πηγή έχει τα

³¹ United Nations, Security Council, *Resolution 1267 (1999)*, adopted by the Security Council by 15/10/1999, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα [https://www.undocs.org/S/RES/1267%20\(1999\)](https://www.undocs.org/S/RES/1267%20(1999)), ανακτήθηκε στις 16/09/2020.

³² United Nations Security Council, *Resolution 2253 (2015)*, adopted by the Security Council by 16/12/2015, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα [https://www.undocs.org/S/RES/2253%20\(2015\)](https://www.undocs.org/S/RES/2253%20(2015)), ανακτήθηκε στις 16/09/2020.

³³ Σύμφωνα με το ορισμό που δίνει ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)- Γλωσσάριο για την μετανάστευση, σελ 59.

push-pull factors-Παράγοντες έλξης και απόθησης: συχνά η μετανάστευση αναλύεται με βάση το «μοντέλο» έλξης και απόθησης», το οποίο ερμηνεύει το μεταναστευτικό φαινόμενο από τη σκοπιά των παραγόντων, που ωθούν και οδηγούν τα άτομα να αφήσουν τη χώρα τους και των παραγόντων, που τα ελκύουν σε μια νέα χώρα.. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_20.pdf, ανακτήθηκε στις 15/11/2020.

³⁴ Freeman Michael, 'The sources of terrorist financing: theory and typology', *Studies in Conflict and Terrorism*, v.34, Monterey, 2011, pp.461.

σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της. Η θεωρία χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων ερευνά και εξηγεί τον συσχετισμό μεταξύ πηγών χρηματοδότησης κριτηρίων και πλεονεκτημάτων ή μειονεκτημάτων. Στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τις πηγές χρηματοδότησης αναφέρονται συγκεκριμένες υποθέσεις εργασίας και κάποια δυνητικά αντίμετρα τα οποία θα μπορούσαν να εφαρμοστούν με στόχο να εμποδίσουν την κίνηση κεφαλαίων μέσα από: δωρεές, του οικονομικού συστήματος *hawala*³⁵ και από τον επίσημο τραπεζικό τομέα.³⁶

Θεωρία χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα 6 κριτήρια.

Οι τρομοκρατικές οργανώσεις κατά την αναζήτηση των πηγών χρηματοδότησης τους, δίνουν σημασία στα εξής 6 κριτήρια: ποσότητα, νομιμότητα, ασφάλεια, αξιοπιστία, έλεγχος, και απλότητα. Κάθε ένα από αυτά τα κριτήρια έχει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του.³⁷

Οι πηγές που προσφέρουν μεγαλύτερη **ποσότητα** χρημάτων είναι και οι πιο επιθυμητές από τις οργανώσεις. Με περισσότερα χρήματα, η λειτουργία της οργάνωσης γίνεται πιο εύκολη. Η οργάνωση γίνεται πιο ισχυρή κι πιο αποτελεσματική, επομένως οι πηγές που προσφέρουν μεγαλύτερο κεφάλαιο θεωρούνται και καλύτερες πηγές χρηματοδότησης.³⁸

Η **νομιμότητα** είναι σημαντική προκειμένου να επιβιώσουν οι τρομοκρατικές οργανώσεις. Η φαινομενική νομιμότητα της χρηματοδότησης τους από θρησκευτικές κοινότητες, για παράδειγμα, νομιμοποιούν την ύπαρξη της οργάνωσης και ενισχύουν την δημοφιλία της στο κοινό. Για τον ίδιο λόγο οι οργανώσεις αυτές αποφεύγουν ενασχόληση με παράνομες πηγές χρηματοδότησης, όπως το εμπόριο ναρκωτικών, οι οποίες θα έπλητταν την εικόνα και την νομιμότητα της οργάνωσης.³⁹

Η **ασφάλεια** της τρομοκρατικής οργάνωσης είναι σημαντική εξαιτίας του ότι λειτουργεί παράνομα. Επομένως, προτιμούν χρηματοδοτικές πηγές που θα τους παρέχουν ένα επίπεδο

³⁵ **Hawala** ή hewala (ή havaleh στα περσικά): είναι ένα δημοφιλές άτυπο σύστημα μεταφοράς χρημάτων, το οποίο δεν ακολουθεί την παραδοσιακή μέθοδο κίνησης χρημάτων μέσω του τραπεζικού συστήματος. Στηρίζεται σε ένα εκτενέστατο δίκτυο brokers ή hawalandars βασική αρχή των οποίων είναι η τιμή και η αξιοπιστία τους. Για παράδειγμα, ο πελάτης A θέλει να μεταφέρει χρήματα στον B ο οποίος ζει σε άλλη πόλη στο εξωτερικό. Προσεγγίζει τον hawalandar/broker X στον οποίο δίνει το χρηματικό ποσό. Ο broker X επικοινωνεί με τον broker K, οποίος δραστηριοποιείται στην πόλη όπου θα παραλάβει τα χρήματα ο B, και του δίνει έναν κωδικό με τον οποίο ο B θα μπορέσει να παραλάβει τα χρήματα. Στην ουσία πρόκειται για μεταφορά χρημάτων χωρίς κίνηση κεφαλαίου.

Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε:

Financial Action Task Force (FATF), FATF Report: *'The Role of Hawala and Other Similar Service Providers in Money Laundering and Terrorist Financing'*, Παρίσι, 2013,σελ.13-17, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Role-of-hawala-and-similar-in-ml-tf.pdf>.

³⁶ Freeman Michael, *'The sources of terrorist financing: theory and typology'*, Studies in Conflict and Terrorism, v.34, Monterey, 2011, pp.461.

³⁷ Phil Williams, *'Terrorist Financing and Organized Crime: Nexus, Appropriation, or Transformation?'* in Thomas Biersteker and Sue Eckert, eds, *Countering the Financing of Terrorism* (New York: Routledge,2008)

³⁸ Freeman Michael, *'The sources of terrorist financing: theory and typology'*, Studies in Conflict and Terrorism, v.34, Monterey, 2011, pp.463.

³⁹ Robert Trager and Dessislava Zagorcheva, *'Deterring Terrorism: It Can Be Done'*, International Security 30(3) Winter 2005/2006, p.118

ασφάλειας και την μικρότερη δυνατή έκθεση. Η ενασχόληση με εγκληματικές δραστηριότητες μετατρέπει σε στόχο την οργάνωση και την κάνει ευάλωτη προς τις κρατικές δυνάμεις ασφάλειας.⁴⁰

Η **αξιοπιστία** στις πηγές χρηματοδότησης είναι σημαντική για τις οργανώσεις. Αξιοπιστία σημαίνει να είναι προβλέψιμη και συνεπής η πηγή χρηματοδότησης. Η γεωγραφία και η δημογραφία της περιοχής παίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό. Για παράδειγμα μία οργάνωση που χρειάζεται ένα αξιόπιστο εισόδημα από το εμπόριο ναρκωτικών πρέπει να βρίσκεται κοντά στο σημείο παραγωγής (Taliban με την ηρωίνη) των ναρκωτικών, να ελέγχει το δρομολόγιο ή να έχει πρόσβαση σε αγορές για το προϊόν.⁴¹

Τα χρήματα συνδέονται με την δύναμη και την επιρροή. Για τον λόγο αυτό η οργάνωση θέλει να έχει τον **έλεγχο** ροής του χρήματος. Οι διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης μπορούν να απειλήσουν ή να ενισχύσουν τον **έλεγχο** της οργάνωσης πάνω στα μέλη της και τις επιχειρήσεις της. Πολλές φορές οι χορηγοί των τρομοκρατικών οργανώσεων (κράτη, ιδιώτες) μέσα από τις δωρεές επιχειρούν να ασκήσουν επιρροή στις οργανώσεις.⁴²

Οι τρομοκρατικές ομάδες επιθυμούν **απλότητα** στις μεθόδους χρηματοδότησης τους. Προτιμούν πηγές όπου χρειάζονται λιγότερα προσόντα, μικρότερη προσπάθεια και πιο απλή διαδικασία. Τέτοια παραδείγματα είναι οι κλοπές και οι εκβιασμοί, έναντι ηλεκτρονικών εγκλημάτων και διακίνησης ναρκωτικών.⁴³

Πηγές χρηματοδότησης

Οι πηγές χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων διαχωρίζονται σε 4 κατηγορίες: την κρατική χορηγία, τις παράνομες δραστηριότητες, τις νόμιμες δραστηριότητες και τις δωρεές.⁴⁴

Κρατικές Χορηγίες

Μία από τις σημαντικότερες πηγές χρηματοδότησης για τις τρομοκρατικές οργανώσεις είναι οι κρατικές χορηγίες. Χαρακτηριστικό είναι, πως κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου τόσο η Σοβιετική Ένωση, όσο και οι Η.Π.Α. χρηματοδοτούσαν τρομοκρατικές οργανώσεις. Πιο πρόσφατη περίπτωση είναι η χρηματοδότηση της σιιτικής οργάνωσης Hezbollah από το Ιράν⁴⁵. Τέλος η Συρία και το Πακιστάν αποτελούν επίσης χρηματοδότες τρομοκρατικών ομάδων όπως η Hamas και οι Afghan Taliban.⁴⁶

⁴⁰Phil Williams, 'Terrorist Financing and Organized Crime: Nexus, Appropriation, or Transformation?' in Thomas Biersteker and Sue Eckert, eds, Countering the Financing of Terrorism (New York: Routledge, 2008)

⁴¹Freeman Michael, 'The sources of terrorist financing: theory and typology', Studies in Conflict and Terrorism, v.34, Monterey, 2011, pp.464

⁴²Ομοίως σελ. 464

⁴³Claire Sterling, 'The Terror Network: The Secret War of International Terrorism', New York: Holt, Rinehart and Winston, 1981.

⁴⁴Freeman Michael, 'The sources of terrorist financing: theory and typology', Studies in Conflict and Terrorism, v.34, Monterey, 2011, pp.465.

⁴⁵Jeanne Giraldo and Harold Trinkunas, 'The political Economy of Terrorism Financing', in Jeanne Giraldo and Harold Trinkunaw eds. 'Terrorist Financing and State Responses: A Comparative Perspective', Standford, CA: Standford University Press, 2007, p. 10.

⁴⁶Freeman Michael, 'The sources of terrorist financing: theory and typology', Studies in Conflict and Terrorism, v.34, Monterey, 2011, pp.466.

Η κρατική χορηγία, με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης, για την τρομοκρατική οργάνωση έχει πλεονεκτήματα διότι δέχεται μεγάλη χρηματική ενίσχυση με σχετικά απλό τρόπο. Πρέπει να σημειώσουμε όμως πως ενέχει και κάποια μειονεκτήματα, όπως είναι ο έλεγχος και η αξιοπιστία. Αρχικά, το κράτος- χορηγός είναι πιθανό μέσα από την χορηγία του να επιχειρήσει να ελέγξει τις δράσεις της οργάνωσης και να προσπαθήσει να την χρησιμοποιεί σαν φερέφωνο του. Το δεύτερο μειονέκτημα της κρατικής χορηγίας είναι πως ενδεχόμενη αλλαγή της πολιτικής του κράτους επιφέρει μεγάλη ζημιά στην οργάνωση.⁴⁷

Παράνομες δραστηριότητες

Εξαιτίας των μειονεκτημάτων που εμπεριέχουν οι κρατικές χορηγίες, οι τρομοκρατικές οργανώσεις αναζητούν χρηματοδότηση μέσα από παράνομες δραστηριότητες που αναπτύσσουν, όπως ο εκβιασμός επιχειρήσεων, οι απαγωγές και τα λύτρα, η παράνομη διακίνηση ανθρώπων, κλοπές.⁴⁸ Η παράνομη διακίνηση είναι μία επικερδής δραστηριότητα, η οποία περιλαμβάνει διακίνηση ναρκωτικών, διαμαντιών, τσιγάρων, μετρητών, ανθρώπων και είναι ικανή να χρηματοδοτήσει τις επιχειρήσεις της οργάνωσης.⁴⁹

Τα πλεονεκτήματα αυτής της μορφής χρηματοδότησης είναι πως αποτελεί μία αξιόπιστη πηγή χρημάτων και πως η εξάπλωση των παράνομων δραστηριοτήτων σημαίνει την ταυτόχρονη μείωση του κρατικού ελέγχου πάνω στον πληθυσμό. Επίσης δεν χρειάζονται ιδιαίτερες δεξιότητες ώστε να πραγματοποιηθούν οι παράνομες δεστηριότητες. Στα μειονεκτήματα περιλαμβάνεται το ρίσκο να στοχοποιηθούν από τις κρατικές μονάδες ασφαλείας. Το δεύτερο ζήτημα που ενδέχεται να δημιουργηθεί είναι, σε περίπτωση που η οργανωτική δομή της τρομοκρατικής ομάδας αποτελείται από υπό-ομάδες, να ανεξαρτητοποιηθούν οι ομάδες αυτές εξαιτίας της αυτοχρηματοδότησης από τις παράνομες δραστηριότητες τους.⁵⁰

Νόμιμες δραστηριότητες

Οι τρομοκρατικές ομάδες πολύ συχνά λειτουργούν νόμιμες επιχειρήσεις και τα κέρδη αυτών τα διοχετεύουν στην οργάνωση. Αυτός ο τρόπος χρηματοδότησης προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα σε όρους ασφάλειας. Από τη μία πλευρά μία νόμιμη επιχείρηση δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί εύκολα από την εκάστοτε κυβέρνηση. Ενώ από την άλλη πλευρά, μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός πως μία νόμιμη επιχείρηση μπορεί να δώσει πληροφορίες στις κρατικές υπηρεσίες λόγω της προσβασιμότητας στα αρχεία που διατηρεί. Ένα άλλο μειονέκτημα είναι πως δεν είναι εύκολο και πάντα εφικτό η επιχείρηση να αποφέρει κέρδος. Χρειάζεται ικανότητα και γνώσεις για να είναι επικερδής η επιχείρηση σε μία ανταγωνιστική αγορά. Επιπλέον, σε όρους ποσότητας, τα κέρδη που ενδεχομένως να αποκομίσει η

⁴⁷ Ομοίως σελ. 466

⁴⁸ Eric Schmitt, 'Many Sources Feed the Taliban's War', *The New York Times*, 19 October 2009, Kenyon, 'Exploring the Taliban's Complex, Shadow Finances', cites an estimate that the Taliban earns between 90\$ million and 160\$ million from opium.

⁴⁹ Roth and Sever, 'The Kurdish Workers Party (PKK) as criminal Syndicate', 908

⁵⁰ Freeman Michael, 'The sources of terrorist financing: theory and typology', *Studies in Conflict and Terrorism*, v.34, Monterey, 2011, pp.469.

οργάνωση συνήθως δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τα κέρδη από τις παράνομες δραστηριότητες.⁵¹

Δωρεές υποστηρικτών

Πολλές οργανώσεις στηρίζονται στην βοήθεια υποστηρικτών σαν πηγή χρηματοδότησης. Οι δωρεές αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού πολλών ισλαμικών οργανώσεων. Συνήθως υπάρχει διασύνδεση μεταξύ των οργανώσεων και κοινοτήτων της διασποράς που ζουν στο εξωτερικό.⁵²

Για τις οργανώσεις αυτές ο τρόπος χρηματοδότησης έχει αρκετά πλεονεκτήματα. Οι δωρεές αυτές αποτελούν ένα είδος νομιμοποίησης των ομάδων αυτών, ενώ ταυτόχρονα είναι ένα πλήγμα για το κράτος. Αποτελεί, επίσης, έναν εύκολο και απλό τρόπο ροής χρημάτων και δίνει στην οργάνωση την δυνατότητα γεωγραφικής ευελιξίας. Σημαντικό μειονέκτημα αυτού του τρόπου χρηματοδότησης είναι η απώλεια ελέγχου από την οργάνωση.⁵³ Τέλος σε όρους ποσότητας και επειδή οι δωρεές βασίζονται στην γενικότερη ευημερία του πληθυσμού, ενδεχόμενη κρίση θα επηρεάσει και τα έσοδα των οργανώσεων.⁵⁴

Κεφάλαιο 2. Taliban

2.1. Η οργάνωση των Taliban

Οι Taliban είναι ένας συντηρητικός πολιτικός και θρησκευτικός οργανισμός που εμφανίστηκε στο Αφγανιστάν την δεκαετία του 1990, ακολουθώντας την απόσυρση των σοβιετικών στρατευμάτων, την κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος και την κατάρρευση του αισθήματος της τάξης και ασφάλειας στον κοινωνικό ιστό της χώρας.⁵⁵ Στη διάλεκτο Pashto η λέξη *Tālebān* σημαίνει μαθητές. Η οργάνωση πήρε το όνομα της από τα μέλη της, τα οποία ήταν μαθητές που είχαν εκπαιδευτεί στα Madrasahs (Islamic religious schools), τα οποία είχαν δημιουργηθεί, για Αφγανούς πρόσφυγες, στο νότιο Πακιστάν την δεκαετία του 1980.⁵⁶

Οι Taliban εμφανίστηκαν ως δύναμη κοινωνικής τάξης το 1994 στο νότιο Αφγανιστάν και σχετικά γρήγορα κυριάρχησαν και υπέταξαν τους τοπικούς πολέμαρχους. Μέχρι το 1996, η

⁵¹ James Adams, *The Financing of Terror*, London: New English Library, 1986, pp.214-216.

⁵² Kenyon, *Exploring the Taliban's Complex, Shadow Finances*, Peter Kenyon, National Public Radio, March 19, 2010, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα:

<https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=124821049?storyId=124821049&t=1608452169915>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁵³ David Kaplan and Andrew Marshall, *The Cult at the End of the World*, New York: Crown Publishers, 1996.

⁵⁴ Freeman Michael, *The sources of terrorist financing: theory and typology*, Studies in Conflict and Terrorism, v.34, Monterey, 2011, pp.470.

⁵⁵ Ferguson James, *Taliban: The unknown enemy*, Transworld Digital, Afghanistan, 2010

⁵⁶ Stanford University, *Mapping Militant Organizations- Narrative and Organization's History*, 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/afghan-taliban>, ανακτήθηκε 11/10/2020.

υποστήριξη των Taliban από την εθνότητα των Pashtun και από συντηρητικά ισλαμικά στοιχεία του εξωτερικού τους έδωσαν την δυνατότητα να κυριαρχήσουν στην Kabul και να αποκτήσουν τον έλεγχο της χώρας.⁵⁷ Ωστόσο, η οργάνωση βρήκε σθεναρή αντίσταση από άλλες εθνοτικές ομάδες οι οποίες έχουν παραδοσιακή αντιπαλότητα, με τους Pashtun. Ο λόγος είναι πως είδαν τους Taliban σαν τη συνέχεια της κυριαρχίας των Pashtun στη χώρα.⁵⁸

Η παγκόσμια κοινότητα αποδοκίμασε την οργάνωση για την σκληρή πολιτική της, όπως η καταπίεση των γυναικών, και μόνο η Σαουδική Αραβία, το Πακιστάν και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αναγνώρισαν το καθεστώς. Είναι άξιο αναφοράς πως από το 1996 έως το 2001 οι Taliban αποτελούσαν την νόμιμη κυβέρνηση του Αφγανιστάν. Αποκτά διαφορετική σημασία η κριτική που δέχθηκαν από τη διεθνή κοινότητα, όταν μιλάμε για μία οργάνωση η οποία αποτελούσε την κυβέρνηση της χώρας, και όχι απλά μία τρομοκρατική ομάδα. Αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός πως αποτέλεσαν καταφύγιο για ισλαμιστές μαχητές όπως ο Σαουδάραβας Osama Bin Laden, ο οποίος ως ηγέτης της Al Qaeda κατηγορήθηκε πως οργάνωσε πολλές τρομοκρατικές επιθέσεις ενάντια στα αμερικανικά συμφέροντα.⁵⁹ Η στάση αυτή των Taliban, να μην εκδώσουν τον Bin Laden στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ), για τις επιθέσεις της 11^η Σεπτεμβρίου του 2001, προκάλεσε την επίθεση των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, εναντίον του καθεστώτος και την πτώση των Taliban από την εξουσία λίγο αργότερα.⁶⁰

Για τις ΗΠΑ δεν υπήρξε ανατροπή των συμμαχιών, ο λεγόμενος «άξονας του κακού»⁶¹, από την εποχή του George Bush του νεότερου, διέρχεται από το Πακιστάν, το Ιράκ, την Αίγυπτο και την Σαουδική Αραβία. Τα κράτη αυτά αποτελούν τα «rogue states»⁶² (κράτη παραξένες) της εποχής Bill Clinton, και παρόλο που αποτέλεσαν την κύρια πηγή των μελών της Al Qaeda, παρέμειναν σύμμαχοι της Ουάσινγκτον⁶³. Ο πόλεμος που κήρυξαν οι ΗΠΑ αναφερόταν σε μία στρατιωτική εκστρατεία με στόχο την εξάλειψη των Taliban και σε μία αστυνομική επιχείρηση με στόχο τον εντοπισμό και την σύλληψη του Osama Bin Laden⁶⁴.

⁵⁷ Ferguson James, *Taliban: The unknown enemy*, Afghanistan, 2010, published by Transworld Digital.

⁵⁸ Adam Zeidan, *Taliban: Political and Religious Faction, Afghanistan*, *Encyclopedia Britannica*, September 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.britannica.com/topic/Taliban>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁵⁹ Shahzad Syed Saleem, *Inside Al-Qaeda and the Taliban: Beyond Bin Laden and the 9/11*, London Pluto Press, 2011, σελ. 272, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2011/issue-3-4/syed-saleem-shahzad.-inside-al-qaeda-and-the-taliban-beyond-bin-laden-and-9-11--richard-phelps.pdf>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁶⁰ United Nation, Security Council, *11th Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501/(2019) concerning the Taliban and other association individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and the security of Afghanistan*, S/2020/415, 2020, pp.8-14.

⁶¹ Politico, *President Bush cites "axis of evil", January 29, 2002*, author Glass Andrew, 2019, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.politico.com/story/2019/01/29/bush-axis-of-evil-2002-1127725>, ανακτήθηκε 12/12/2020.

⁶² Preble Christopher, *"The Bush Doctrine and 'Rogue' States"*, *Focus on Rogue States*, Foreign Service Journal, October 2005, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://www.cato.org/sites/cato.org/files/articles/preble_afsa_bush_doctrine_rogue_states.pdf, ανακτήθηκε 12/12/2020.

⁶³ Ολιβιέ Ρουά (επιμέλεια Σταύρος Ζουμπουράκης), *Οι Αυταπάτες της 11^{ης} Σεπτεμβρίου*, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα, 2003, σελ 21.

⁶⁴ Όπως παρ. σελ.25.

Ο πόλεμος των Taliban εναντίον των ΗΠΑ και των δυνάμεων του NATO συνεχίστηκε μετά το 2001. Οι Taliban χρηματοδότησαν τις επιχειρήσεις τους από τα κέρδη που αποκόμισαν από το εμπόριο οπίου, το οποίο έφτασε σε επίπεδα ρεκόρ την περίοδο μετά την πτώση τους. Μετά τον θάνατο του Mullah Omar, το 2013, τα ηνία ανέλαβε ο Mullah Akhtar Mansour, ο οποίος με τη σειρά του πέθανε σε αεροπορική επίθεση των ΗΠΑ τον Μάιο του 2016, στο Πακιστάν. Έπειτα, ο Haibatullah Akhundzada ανήλθε στην εξουσία, με περιορισμένο ρόλο. Η στρατιωτική πτέρυγα των Taliban βρισκόταν κάτω από την αυξανόμενη επιρροή του Haqqani Network, ένα παρακλάδι των Taliban, του οποίου ο ηγέτης υπηρέτησε ως υπαρχηγός των Taliban.⁶⁵

Η αδυναμία της κυβέρνησης να αποκτήσει τον έλεγχο ολόκληρης της χώρας οδήγησε στην αναζήτηση συμβιβασμού με τους Taliban. Οι συζητήσεις άρχισαν το 2018 με την μεσολάβηση της Σαουδικής Αραβίας, του Πακιστάν και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, τις μοναδικές χώρες που έχουν διπλωματικές σχέσεις και με τους δύο. Οι διαπραγματεύσεις περιλαμβάνουν την αποχώρηση στρατευμάτων από τα εδάφη του Αφγανιστάν από το 2019 και τις συζητήσεις μεταξύ Κεντρικής Κυβέρνησης και Taliban. Στην πορεία υπήρξαν αρκετές αναβολές εξαιτίας μίας επίθεσης των Taliban σε αμερικάνικο στόχο. Τελικά οι Taliban συμφώνησαν να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις με την Κυβέρνηση και να εμποδίσουν την Al Qaeda και τον ISIS να δραστηριοποιούνται στο έδαφος του Αφγανιστάν. Οι ΗΠΑ, σύμφωνα με τον σχεδιασμό, θα αποχωρούσαν από τα εδάφη του Αφγανιστάν μέσα σε ένα χρονικό διάστημα 14 μηνών.⁶⁶

2.2. Σχέσεις Taliban με Al Qaeda

Από την αρχική αναφορά στους Taliban στην παρούσα εργασία, γίνεται αναφορά στην οργάνωση της Al Qaeda. Η πορεία και η δράση των δύο αυτών τρομοκρατικών ομάδων είναι παράλληλη και συνδέεται συνεχώς.⁶⁷ Επομένως κρίνεται αναγκαίο στην εργασία να επισημάνουμε αυτή την αλληλεπίδραση, η οποία θα βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση των δεδομένων.

Από το 1996 που ο Bin Laden έφτασε στο Αφγανιστάν από το Σουδάν, οι σχέσεις των δύο οργανώσεων σταδιακά βελτιώθηκαν, στο βαθμό που ο Mullah Omar απέρριψε την χώρα προστάτη του, τη Σαουδική Αραβία, όταν αθέτησε την υπόσχεση του να της παραδώσει τον Bin Laden. Στρατιώτες της Al Qaeda ενσωματώθηκαν με τον στρατό των Taliban μεταξύ του 1997 με 2001. Σύμφωνα με την βρετανική εφημερίδα telegraph τον Σεπτέμβριο του 2001, 2500 άραβες υπό τις εντολές του Bin Laden πολέμησαν για τους Taliban.⁶⁸ Οι σχέσεις των

⁶⁵ Stanford University, 'Mapping Militant Organizations- Narrative and Organization's History', 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/afghan-taliban>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁶⁶ Adam Zeidan, 'Taliban: Political and Religious Faction, Afghanistan', Encyclopaedia Britannica, September 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.britannica.com/topic/Taliban>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁶⁷ United Nation, Security Council, '11th Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501/(2019) concerning the Taliban and other association individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and the security of Afghanistan', S/2020/415, 2020, pp.11-14.

⁶⁸ Ahmed Rashid, 'Afghanistan resistance leader feared dead in blast', Telegraph newspaper, London, 2001, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

δύο οργανώσεων ισχυροποιήθηκαν με τον γάμο μεταξύ του υιού του Bin Laden και της κόρης του Mullah Omar.⁶⁹

Ο διάδοχος του Bin Laden, Al Zawahiri, δήλωσε πίστη στον Omar και συνέχισε την συνεργασία της Al Qaeda με τους Taliban. Έπειτα από την αλλαγή σκυτάλης στην ηγεσία των Taliban, οι Taliban αρνήθηκαν αυτή τη συνεργασία. Εκείνη την περίοδο όμως, η Al Qaeda απέκτησε ελευθερία δράσης στο έδαφος του Αφγανιστάν χρησιμοποιώντας ακόμα και εθνικές πηγές εσόδων για τις δραστηριότητες τους. Σε αντάλλαγμα η Al Qaeda χρηματοδοτούσε τους Taliban. Εντάσεις υπήρχαν και στο εσωτερικό των Taliban μετά τις διακηρύξεις πολέμου από την Al Qaeda και τις τρομοκρατικές επιθέσεις εναντίον των ΗΠΑ.⁷⁰

Από το 2001 και έπειτα κοινός σκοπός παραμένει και για τις δύο οργανώσεις η αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων από το έδαφος του Αφγανιστάν. Ένας ακόμη λόγος που τους κράτησε κοντά ήταν η δημιουργία και η δράση, ενός κοινού εχθρού, του Ισλαμικού Κράτους (IS), το 2014. Στις τελευταίες εξελίξεις, παρά την επικείμενη συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και Taliban, περί αποχώρησης από το Αφγανιστάν και συνεργασία των Taliban με την Κυβέρνηση, οι Taliban δεν έχουν αποκηρύξει την Al Qaeda. Το ίδιο βέβαια ισχύει από την πλευρά της Al Qaeda.⁷¹ Η σχέση τους έχει επιβιώσει στο χρόνο, πράγμα που δείχνει πως υπάρχουν και άλλα κοινά πολύ πιο βαθιά που επιβάλουν αυτή την συνεργασία.⁷²

Και οι δύο οργανώσεις κατέφυγαν στην λύση των παράνομων δραστηριοτήτων μετά την επίθεση και τα περιοριστικά μέτρα που επέβαλλε η συμμαχία ΕΕ και ΗΠΑ εις βάρος τους. Η συμπόρευση αυτή και η συνεργασία τους είναι ο λόγος για τον οποίο κάνουμε ιδιαίτερη μνεία στην Al Qaeda. Οι Taliban αύξησαν την παραγωγή οπίου για να καλύψουν τις λειτουργικές ανάγκες τους.⁷³ Η διασύνδεση των δύο φαινομένων, δηλαδή εμπορίου ναρκωτικών και εμπορίου ανθρώπων εξηγείται στη συνέχεια της εργασίας.

<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/afghanistan/1340244/Afghanistan-resistance-leader-feared-dead-in-blast.html>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁶⁹ Shahzad Syed Saleem, *Inside Al-Qaeda and the Taliban: Beyond Bin Laden and the 9/11*, London Pluto Press, 2011, σελ. 272, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2011/issue-3-4/syed-saleem-shahzad.-inside-al-qaeda-and-the-taliban-beyond-bin-laden-and-9-11--richard-phelps.pdf>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁷⁰ United Nation, Security Council, *11th Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501/(2019) concerning the Taliban and other association individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and the security of Afghanistan*, S/2020/415, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2020_415_e.pdf, pp. 11-14, ανακτήθηκε 13/12/2020.

⁷¹ Surav Sarkar, *The Taliban and al Qaeda: Enduring Partnership or liability*, New Delhi', 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://thediplomat.com/2020/06/the-taliban-and-al-qaeda-enduring-partnership-or-liability/>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁷² United Nation, Security Council, *11th Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501/(2019) concerning the Taliban and other association individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and the security of Afghanistan*, S/2020/415, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2020_415_e.pdf, pp. 11-14, ανακτήθηκε 13/12/2020.

⁷³ Juan Miguel del Cid Gomez, *A Financial Profile of the Terrorism of Al-Qaeda and its Affiliates*, 2010, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/113/html>, ανακτήθηκε στις 08/10/2020.

2.3. Άλλες πηγές χρηματοδότησης των Taliban

Οι Taliban έχουν κατηγορηθεί για εμπόριο παιδιών και γυναικών από την δεκαετία του 1990. Από την πτώση τους, το 2001, και έπειτα έδωσαν περισσότερη σημασία στην καλλιέργεια της παπαρούνας και στην αύξηση των εσόδων τους από τα οπιούχα προϊόντα. Πράγματι, το όπιο αποτελούσε την κύρια πηγή εσόδων μετά την αμερικανική παρέμβαση. Το διάστημα μετά το 2001, η οργάνωση των Taliban υποχώρησε εδαφικά και ταυτόχρονα προσπάθησε να διατηρήσει την χρηματοδότηση της οργάνωσης, για να καταφέρει να επιβιώσει. Το κενό χρηματοδότησης που προέκυψε από τις κρατικές χορηγίες και τις δωρεές έπρεπε να καλυφθεί με εναλλακτικές πηγές. Οι παράνομες δραστηριότητες πήραν την θέση των προηγούμενων πηγών χρηματοδότησης και, η υπάρχουσα, ενασχόληση τους με το οργανωμένο έγκλημα αυξήθηκε.⁷⁴

Αναφέραμε ήδη πως οι Taliban επέτρεπαν στην Al Qaeda να δρα στο έδαφος του Αφγανιστάν με οικονομικά ανταλλάγματα. Είναι γεγονός πως η Οργάνωση προσπάθησε, σε συνεργασία με την Al Qaeda, να καλύψει το οικονομικό κενό μέσα από παράνομες δραστηριότητες. Το εμπόριο ναρκωτικών, η παράνομη διακίνηση ανθρώπων και η εμπορία ανθρώπων ήταν ορισμένες από αυτές τις δραστηριότητες. Άλλες παράνομες δραστηριότητες ήταν οι εκβιασμοί και οι απαγωγές. Στη συνέχεια, η εργασία εστιάζει στην εμπορία ανθρώπων και θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε την σημασία του φαινομένου και τα πολλαπλά κέρδη που αποφέρει στην οργάνωση.

2.4. Η εμπορία ανθρώπων ως πηγή χρηματοδότησης των Taliban

Για τους Taliban το όπιο αποτελεί την βασική πηγή εσόδων. Αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία πως « Το εμπόριο ναρκωτικών δημιουργεί πολλά κέρδη, αλλά οι γυναίκες προϊόν της εμπορίας ανθρώπων είναι πολύ πιο επικερδής. Σε αντίθεση με τα ναρκωτικά δεν χρειάζεται να μεγαλώσουν, αποξηρανθούν και να πακεταριστούν. Σε αντίθεση με τα ναρκωτικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ξανά και ξανά.»⁷⁵ Το Αφγανιστάν αποτελεί χώρα καταγωγής, χώρα προορισμό και χώρα διέλευσης για την διακίνηση και εμπορία ανθρώπων. Σύμφωνα με κάποιες έρευνες εμφανίζονται και υψηλά ποσοστά διακίνησης ατόμων στο εσωτερικό της χώρας. Τα θύματα συνήθως είναι γυναίκες και ο σκοπός είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση. Επίσης αναφέρονται και ως θύματα παιδιά, κυρίως κορίτσια.⁷⁶

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί έναν πόλο έλξης κατά την στρατολόγηση νέων μελών, διότι γνωρίζουν πως η οργάνωση θα τους προσφέρει γυναικεία συντροφιά. Επίσης η πρακτική αυτή των Taliban, συντελεί στην αποσύνθεση της κοινωνίας, καθότι θυματοποιώντας τις

⁷⁴United Nation, Security Council, '11th Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501/(2019) concerning the Taliban and other association individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and the security of Afghanistan', S/2020/415, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2020_415_e.pdf, pp. 11-14, ανακτήθηκε 13/12/2020.

⁷⁵ Kara Siddartah, *Sex Trafficking: 'Inside The Business of Modern Slavery'*, New York: Columbia University Press, 2009, σελ. 12.

⁷⁶ United Nation Office on Drugs and Crime, 'Trafficking in Persons: Global Patterns', Vienna, United Nations, 2006, σελ. 9.

γυναίκες και τα παιδιά από μία κοινωνία δημιουργεί μία κατάσταση φόβου που επιτρέπει την επιβίωση τέτοιων οργανώσεων.⁷⁷

Αποτελεί πραγματικότητα πως η καταγραφή των στατιστικών και των δεδομένων με ακρίβεια για το φαινόμενο αυτό δεν μπορεί να γίνει εύκολα, και το Αφγανιστάν δεν αποτελεί εξαίρεση. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη ασφάλειας, στην απουσία μηχανισμών καταγραφής και στην ελλιπή νομοθεσία, σε συνδυασμό με την ιδιαιτερότητα που προσδίδει στο θέμα αυτό το Ισλάμ και οι αντιλήψεις της κοινωνίας. Η παραδοξότητα είναι πως τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας προσβάλλουν το θύμα και την οικογένεια του, σε δεύτερο βαθμό μετά την καταγγελία του συμβάντος.

Βασιζόμενος σε συγκεκριμένες υποθέσεις και με την εφαρμογή του Πρωτόκολλου του 2000, ενάντια στο διακρατικό οργανωμένο έγκλημα, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, θεωρεί πως λαμβάνουν χώρα οι εξής μορφές της εμπορίας ανθρώπων στο Αφγανιστάν: εκμετάλλευση προς εκπόρνευση, εξαναγκαστική εργασία, σκλαβιά (απαγωγές και εξαναγκαστικοί γάμοι, γάμοι για διαγραφή χρέους, ανταλλαγή γυναίκας προς επίλυση διαμάχης), δουλεία (σεξουαλική δουλεία), αφαίρεση οργάνων.⁷⁸

Η ανάδειξη του φαινομένου σε μία χώρα όπως το Αφγανιστάν, με το κοινωνικό υπόβαθρο που διαθέτει αλλά και ελλείψεις θεσμικές και οργανωτικές, αποτελεί ένα δύσκολο εγχείρημα. Αναφέραμε παραπάνω πως η κοινωνική δομή αποτρέπει την αναφορά των περιστατικών από τα θύματα στις αρχές. Επίσης η έλλειψη των δομών μαζί με το αίσθημα του φόβου που έχει δημιουργηθεί στην κοινωνία αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες καταγραφής. Σημαντικό τροχοπέδη αποτελεί και η προβληματική ορολογία των όρων που περιγράφουν το φαινόμενο και τις περιπτώσεις του. Χαρακτηριστικά, δεν υπάρχει στη γλώσσα των Dari και Pashto, ορολογία που να περιγράφει επαρκώς το φαινόμενο της διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων και συνδέεται συχνά με την διακίνηση μεταναστών ή αγαθών.⁷⁹

Πολλά κράτη έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη να εμποδίσουν το διακρατικό οργανωμένο έγκλημα.⁸⁰ Το Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών κατά του Οργανωμένου Εγκλήματος, υιοθετήθηκε από την απόφαση 55/25 της 15 Νοεμβρίου 2000 της Γενικής Συνέλευσης. Το Αφγανιστάν υπέγραψε και επικύρωσε την Σύμβαση, στις 23 Σεπτεμβρίου 2003, δεσμευόμενο για δέσμη μέτρων εναντίον του οργανωμένου εγκλήματος και της εμπορίας ανθρώπων.⁸¹

⁷⁷ Surav Sarkar, *The Taliban and al Qaeda: Enduring Partnership or liability*, New Delhi, 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://thediplomat.com/2020/06/the-taliban-and-al-qaeda-enduring-partnership-or-liability/>, ανακτήθηκε στις 11/10/2020.

⁷⁸ International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in Persons, An Analysis of Afghanistan*, Kabul International Organization for Migration, 2003, p.6.

⁷⁹ International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in Persons, An Analysis of Afghanistan*, Kabul International Organization for Migration, 2003, pp. 21-22.

⁸⁰ Official Journal of the European Communities, *The Prevention and Control of Organised Crime: A European Union Strategy for the Beginning of the New Millenium (2000/C 124/01)*, 2000, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000F0503&from=EL>, ανακτήθηκε 12/12/2020.

⁸¹ United nation, Office of Drugs and Crime, *Appropriate Legal responses to Combating trafficking in Persons in Afghanistan*, Vienna, United Nations', p.11.

2.5. Taliban και εμπορία γυναικών

Ο μακροχρόνιος πόλεμος στο Αφγανιστάν είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν γενιές ανεκπαιδευτων και ανειδίκευτων πολιτών σε μία χώρα οικονομικά καταστραμμένη. Οικογένειες δεν είχαν τα βασικά αγαθά και αναγκάστηκαν να πωλούν τα παιδιά τους στην μαύρη αγορά. Πολύ συχνά, σε επιθέσεις στα χωριά νεαρά κορίτσια έφεταν θύματα απαγωγής και πωλούνταν στην συνέχεια σε σωματέμπορους. Τα χρόνια αποσταθεροποίησης κάτω από τον ζυγό των Taliban και μία δεκαετία πολέμου, άφησαν μία χώρα και έναν λαό εκτεθειμένο και απροστάτευτο καθώς η κυβέρνηση δεν είχε τις υποδομές για να προστατέψει τις γυναίκες και τα παιδιά από την εμπορία ανθρώπων.⁸²

Κατά τη διάρκεια διακυβέρνησης των Taliban, εφαρμόστηκαν πολύ αυστηρά μέτρα για τις γυναίκες και καταπατήθηκαν πολλά από τα δικαιώματά τους. Η οργάνωση υποστήριξε, πως τα μέτρα αυτά πάρθηκαν για την προστασία τους. Μετά την επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και την κήρυξη πολέμου από την Washington στην τρομοκρατία, πηγές χρηματοδότησης, όπως η κρατική χορηγία και οι δωρεές μειώθηκαν. Αναζητώντας εναλλακτικές πηγές οι τρομοκρατικές ομάδες στράφηκαν στις παράνομες δραστηριότητες και στο οργανωμένο έγκλημα για να καλύψουν το κενό. Το εμπόριο ναρκωτικών και ανθρώπων αποτελούν τις πιο επικερδείς δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος.⁸³ Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απάνθρωπη πολιτική των Taliban έναντι των γυναικών τις μετέτρεψε σε θύματα της εμπορίας ανθρώπων.

Σύμφωνα με τους Taliban, ο ρόλος της γυναίκας ήταν να τεκνοποιεί και να μεγαλώνει τα παιδιά μένοντας μέσα στο σπίτι. Τους αφαιρέθηκε κάθε δικαίωμα για εργασία και κοινωνικό ρόλο. Ουσιαστικά, αφαίρεσαν τις γυναίκες από τον κοινωνικό ιστό.⁸⁴ Μετά την πτώση του καθεστώτος όμως, η αλήθεια και τα μυστικά για γυναίκες οι οποίες πωλήθηκαν σαν σκλάβες του σεξ και έγιναν αντικείμενο ανταλλαγής και αμοιβή για διευθέτηση διαφορών, ήρθαν στο φως της δημοσιότητας. Η ίδια κυβέρνηση των Taliban, που τις ανάγκασε να μείνουν σπίτι και να καλύπτουν τα κεφάλια τους ήταν αναμειγμένη στην εξαναγκαστική εκπόρνευση γυναικών. Την ίδια περίοδο, στρατιώτες των Taliban απήγαγαν πολλές γυναίκες και νεαρά κορίτσια.⁸⁵

Οι εκτιμήσεις μιλούν για εκατοντάδες θύματα, παρόλο που το ζήτημα της ατίμωσης αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα. Ο στρατηγός Mohammed Qasim, επικεφαλής της Βόρειας Συμμαχίας στην Kabul, εκείνη την περίοδο, πιστεύει ότι πολλά από τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων δεν είναι πλέον στο Αφγανιστάν. Πολλές από αυτές τις γυναίκες έχουν πωληθεί σαν σκλάβες του σεξ σε πλούσιους Άραβες με συμβόλαια οργανωμένα από την Al Qaeda, διατηρώντας με αυτό τον τρόπο την εισροή χρήματος για τις τρομοκρατικές οργανώσεις. Οι γυναίκες αυτές, στα χέρια των Taliban και της Al Qaeda, υποβάλλονται σε βιασμούς,

⁸² International Organization for Migration (IOM), 'Trafficking in Persons in Afghanistan', Field Survey Report, Afghanistan, 2008, (author: Katsui Kaya), pp.20-23.

⁸³ Amanda Kloer, 'Human Trafficking is Al Qaeda's New Business', διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.news.change.org/stories-trafficking-is-al-qaeda-new-business-model, ανακτήθηκε την 01/10/2020.

⁸⁴ Michelle Lillie, Human Trafficking Search, 'Human Trafficking and the Taliban', Asia, Labor Trafficking, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingsearch.org/human-trafficking-and-the-taliban/>, ανακτήθηκε στις 07/10/2020.

⁸⁵ IAST Report, 'Terrorism and Trafficking Finding the Nexus', 2002, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.iast.netreports.htm>, ανακτήθηκε στις 09/10/2020.

εξαναγκαστικούς γάμους, γίνονται σκλάβες του σεξ σε οίκους ανοχής και χρησιμοποιούνται σε οικιακή δουλειά.⁸⁶

Οι Taliban, στη δημόσια εικόνα τους ήταν ενάντιοι της πορνείας, υποστηρίζοντας την πολιτική αυτή με πράξεις όπως ο λιθοβολισμός γυναικών μέχρι θανάτου. Στην πραγματικότητα όμως απήγαγαν γυναίκες από χωριά για να υπηρετήσουν ως σκλάβες του σεξ τους στρατιώτες τους. Ακόμα και μετά την πτώση τους οι Taliban με την χρήση βίας απειλούσαν τους πατεράδες κοριτσιών ώστε να παντρευτούν με στρατιωτικούς. Ας μην ξεχνάμε πως πρόκειται για μία κοινωνία, όπου η αγνότητα είναι ιερή και ο βιασμός φέρνει ντροπή στην οικογένεια του θύματος, τα θύματα δεν είναι εύκολο να επιστρέψουν στην προηγούμενη ζωή τους.⁸⁷

Πληροφορίες για την σωματεμπορία γυναικών και ανηλίκων δεν καταγράφονται εύκολα στο Αφγανιστάν διότι υπάρχει η πεποίθηση ότι τέτοια εγκλήματα δεν συμβαίνουν σε ένα ισλαμικό κράτος. Η απαγόρευση κυκλοφορίας των γυναικών πολύ συχνά τους στερούσε τα αγαθά της υγείας και της απασχόλησης με αποτέλεσμα να μην έχουν τρόπο να επιβιώσουν, πέραν της πορνείας.⁸⁸

Σε συνέντευξη της μία ανήλικη Ουζμπέκα αναφέρει πως σε ηλικία 13 ετών απήχθη από τους Taliban και μεταφέρθηκε σε μία άλλη επαρχία, όπου αναγκάστηκε να έχει σεξουαλικές επαφές για σχεδόν δύο χρόνια. Δεν γνώριζε αν είναι «γυναίκα ή κορίτσι» επειδή «περνούσε κάθε βράδυ με διαφορετικό άντρα». Ο πατέρας της την έψαχνε για δύο χρόνια και τελικά κατάφερε να επιστρέψει στην οικογένεια της.⁸⁹ Αυτή η αναφορά δεν είναι η μοναδική για την δράση των Taliban και την αρπαγή γυναικών και ανηλίκων κοριτσιών, οι οποίες αναγκαζόντουσαν να παντρευτούν τους θύτες τους, στη συνέχεια. Ένας Αφγανός αξιωματούχος πιστεύει πως οι Taliban απήγαγαν πάνω από 1.000 γυναίκες μόνο κατά την περίοδο της πτώσης τους.⁹⁰

Πολύ συχνά οι Taliban εκβίαζαν τις οικογένειες των θυμάτων με σκοπό τον εξαναγκαστικό γάμο, διαφορετικά έπρεπε να τους δώσουν μεγάλα χρηματικά ποσά. Με αυτό τον τρόπο είτε θα έβγαζαν χρήματα για την χρηματοδότηση της οργάνωσης είτε θα έπαιρναν τις γυναίκες. «Κάποιες από αυτές τις γυναίκες παντρεύονταν τους Taliban και κάποιες άλλες πωλούνταν εκτός Αφγανιστάν, σαν σκλάβοι του σεξ με σκοπό την χρηματοδότηση της οργάνωσης», ανέφερε ο Υπουργός Δικαιοσύνης του Αφγανιστάν.⁹¹

⁸⁶ Kevin Sullivan, 'Kabul's Lost Women', Washington Post, 2001, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?next_url=https%3a%2f%2fwww.washingtonpost.com%2fac%22fwp-dyn%3fpagename%3darticle%26node%3d%26contentId%3dA62604-2001Dec18%26notFound%3dtrue&pagename=article&node=&contentId=A62604-2001Dec18¬Found=true, ανακτήθηκε στις 09/10/2020.

⁸⁷ Michelle Lillie, Human Trafficking Search, 'Human Trafficking and The Taliban', Asia, Labor Trafficking, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingsearch.org/human-trafficking-and-the-taliban/>, ανακτήθηκε στις 07/10/2020.

⁸⁸ IAST Report, 'Terrorism and Trafficking Finding the Nexus', 2002, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.iast.netreports.htm>, ανακτήθηκε στις 09/10/2020.

⁸⁹ Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM), 'Trafficking in persons An analysis of Afghanistan', Kabul, Afghanistan, 2004, p. 32, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: https://publications.iom.int/system/files/pdf/trafficking_afghanistan.pdf, ανακτήθηκε στις 07/10/2020.

⁹⁰ Kevin Sullivan, 'Kabul's Lost Women – Many Abducted by the Taliban Still Missing', Washington Post, 19 December 2001.

⁹¹ Ομοίως, σελ. 33.

Χαρακτηριστικό είναι πως σύμφωνα με το γραφείο του Ο.Η.Ε. στο Αφγανιστάν (United Nations Assistance Mission in Afghanistan-UNAMA), το 2017 διαπιστώθηκαν 53 υποθέσεις σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών και νεαρών κοριτσιών, εκ των οποίων μόνο 3 επιβεβαιώθηκαν πως διεπράχθησαν από παράνομες ένοπλες ομάδες, τους Taliban.⁹²

Η εμπορία ανθρώπων στο Αφγανιστάν περιλαμβάνει και παιδιά. Ανήλικα κορίτσια και ανήλικα αγόρια απάγονται, στρατολογούνται και πωλούνται σε αξιωματούχους στρατιωτικούς των Taliban και άλλων ένοπλων ομάδων. Τα παιδιά αυτά χρησιμοποιούνται ή πωλούνται ως σκλάβοι του σεξ, έναντι μεγάλου χρηματικού ποσού, ως παιδιά στρατιώτες, ως εργάτες στην βιομηχανία των ναρκωτικών και στα τρομοκρατικά χτυπήματα των Taliban. Πρόκειται για το φαινόμενο των Bacha Bazi⁹³, το οποίο θα αναλυθεί διεξοδικά στο επόμενο κεφάλαιο της εργασίας μας.

2.6. Εμπορία ανήλικων αγοριών. Η περίπτωση των Bacha Bazi

Η εμπορία ανθρώπων εξαιτίας της μορφής της, ως μία δραστηριότητα του οργανωμένου εγκλήματος, δεν δίνει τη δυνατότητα καταγραφής των υποθέσεων. Η έλλειψη αξιόπιστων στατιστικών οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Πολλές χώρες δεν έχουν υπηρεσίες που να ασχολούνται με το θέμα αυτό. Πολλές φορές η ίδια η ερμηνεία του όρου διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα. Συχνά ο ορισμός περιλαμβάνει μόνο γυναίκες και ανήλικα κορίτσια και δεν περιλαμβάνει τα ανήλικα αγόρια. Στην περίπτωση του Αφγανιστάν όμως έχουμε το φαινόμενο των bacha bazi ή «τα αγόρια που χορεύουν». Πρόκειται για ανήλικα αγόρια ντυμένα σαν κορίτσια, τα οποία πωλούνται σε πλούσιους αξιωματούχους ως παλλακίδες. Κατά το φαινόμενο αυτό λαμβάνει χώρα η εκμετάλλευση ανήλικων αγοριών, στα πλαίσια της εμπορίας ανθρώπων, από τους Taliban.⁹⁴

Πρόσφατα, η κυβέρνηση του Αφγανιστάν υποβαθμίστηκε στην κατηγορία Tier 3, διότι δεν πληρούσε τις προδιαγραφές για την μείωση του φαινομένου. Η κυβέρνηση πήρε κάποια μέτρα προσπαθώντας να ταυτοποιήσει κάποια θύματα, να ασκήσει δίωξη, να καταδικάσει κάποιους θήτες και να εκπαιδεύσει το προσωπικό της σε περιφερειακό επίπεδο. Παρά τις φερόμενες κατηγορίες πως διοικητές της αστυνομίας στρατολογούσαν παιδιά για να τα χρησιμοποιήσουν ως bacha bazi και μετά τις αναφορές πως μέλη του Εθνικού Στρατού ασέλησαν σε αγόρια bacha bazi, η στάση της κυβέρνησης ήταν αρνητική, διαμηνύοντας πως δεν υπάρχει κάποιο ζήτημα για να ερευνηθεί. Κάποια θύματα της εμπορίας ανθρώπων ανέφεραν πως οι αρχές τους ανάγκασαν να κάνουν σεξ με αντάλλαγμα να προωθήσουν τις

⁹² United Nation Security Council, 'Report of the Secretary general on Conflict Related Violence', S/2018/250, 23/03/2018, p.7, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://undocs.org/pdf?symbol=en/s/2018/250>, ανακτήθηκε στις 07/10/2020.

⁹³ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε «Afghanistan, Moderate advancement», στην ιστοσελίδα <https://www.refworld.org/pdfid/5a00215c0.pdf>, σελ.2, όπου αναφέρει διεξοδικά την σημασία του όρου Bacha Bazi.

Bacha Bazi (Boy play in Persian): Ένα είδος παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σοματεμπορίας κατά την οποία ένα ανήλικο αγόρι πέφτει θύμα trafficking και αναγκάζεται να χορεύει ντυμένος με γυναικεία ρούχα με σκοπό την διασκέδαση και την σεξουαλική του κακοποίηση.

⁹⁴ United Kingdom Home Office, COI Report (IAGCI), 'Country Policy and Information Note-Afghanistan: Unaccompanied children', London, 2018, σελ. 28

υποθέσεις τους και στη συνέχεια, όταν προσπάθησαν να καταγγείλουν τους διακινητές, τους έστειλαν σε απομακρυσμένα κέντρα.⁹⁵

Το επίπεδο διαφθοράς στον κρατικό τομέα φαίνεται και από κάποιες καταγγελίες που έγιναν το 2019. Αναφέρθηκε πως 165 αγόρια στην περιφέρεια Logar δέχτηκαν σεξουαλική κακοποίηση από καθηγητές, διευθυντές και την τοπική αστυνομία με αντάλλαγμα καλύτερες βαθμολογίες και στη συνέχεια τους έδωσαν στους διακινητές για να γίνουν bacha bazi. Κάποια παιδιά που κατήγγειλαν σεξουαλική κακοποίηση και εμπορία ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, βιάστηκαν από αστυνομικούς στη συνέχεια. Ο αριθμός των αρσενικών σκλάβων του σεξ παρουσιάζεται υψηλός, αλλά η χώρα έχει μακρά παράδοση στην κακοποίηση νεαρών αγοριών, τα λεγόμενα bacha bazi.⁹⁶

Σύμφωνα με αναφορές, η εμπορία ανθρώπων η οποία λαμβάνει χώρα στο εσωτερικό, κυριαρχεί έναντι της διεθνικής εκδοχής του φαινομένου, στο Αφγανιστάν.⁹⁷ Η εκμετάλλευση των παιδιών bacha bazi παραμένει διαδεδομένη σε εθνικό επίπεδο. Οι διακινητές είναι απλοί πολίτες, στρατιωτικοί, αστυνομικοί ή τοπικοί κυβερνητικοί υπάλληλοι. Οι δράστες που δημιουργούν τα bacha bazi, μερικές φορές προσφέρουν νύφες ή χρησιμοποιούν τις σχέσεις που έχουν με την αστυνομία, τους εισαγγελείς και τους δικαστές για να αποφύγουν την τιμωρία.⁹⁸

Σύμφωνα με κάποιες έρευνες, αγόρια έως 13 ετών είναι πιο πιθανό να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση, ενώ από 14 έως 18 ετών είναι πιο πιθανό να πέσουν θύματα με σκοπό την εξαναγκαστική εργασία ή να γίνουν παιδιά στρατιώτες (child soldiers)⁹⁹. Οι διακινητές εκμεταλλεύονται άντρες, γυναίκες και παιδιά με εξαρτώμενη εργασία, μία μορφή εξαναγκαστικής εργασίας με την οποία προσφέρουν δάνεια και χειραγωγούν τα χρέη με σκοπό να αναγκάσουν του εργάτες σε εξαρτώμενη εργασία. Αναγκάζουν ολόκληρες οικογένειες να εργαστούν σε αυτό το πλαίσιο στην βιομηχανία κατασκευής τούβλων και στην κατασκευή χαλιών. Γεωγραφικά είναι πιο επικίνδυνο να πέσει κάποιος θύμα εμπορίας ανθρώπων στο βόρειο Αφγανιστάν από ότι στην υπόλοιπη χώρα.¹⁰⁰

Άξιο αναφοράς είναι επίσης πως καταγράφονται πολλά θύματα που είναι παιδιά τα οποία αναγκάζονται να δουλέψουν στην παραγωγή χαλιών, ως οικιακοί δούλοι, ως σκλάβοι του σεξ, ως επαίτες, στην καλλιέργεια παπαρούνας και στην συγκομιδή, στο διακρατικό λαθρεμπόριο ναρκωτικών. Εντύπωση προκαλεί πως κάποιες οικογένειες αναγκάζουν τα παιδιά τους στην εργασία με την άσκηση βίας ή τα πουλάνε σε διακινητές με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανόμενων και των bacha bazi. Οι οικογένειες που

⁹⁵ United States Department of State, 'Trafficking in Persons Report: Afghanistan', Washington, 2020, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/afghanistan/>, ανακτήθηκε στις 02/10/2020.

⁹⁶ Michelle Lillie, Human Trafficking Search, 'Human Trafficking and The Taliban', Asia, Labor Trafficking, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingsearch.org/human-trafficking-and-the-taliban/>, ανακτήθηκε στις 07/10/2020

⁹⁷ United States Department of State, 'Trafficking in Persons Report: Afghanistan', Washington, 2020, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/afghanistan/>, ανακτήθηκε στις 02/10/2020.

⁹⁸ Unicef, 'Child Notice Afghanistan', Unicef the Netherlands, 2015, (author: Arash Yaqeen), pp.68-69

⁹⁹ Unicef, Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, 'Guide to the Optional Protocol on The Involvement of The Children in the Armed Conflicts', New York, 2003, σελ. 4-8, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.unicef.org/publications/files/option_protocol_conflict.pdf, ανακτήθηκε 12/12/2020.

¹⁰⁰ Hagar (NGO), 'Forgotten No More: Male child Trafficking in Afghanistan', Afghanistan, 2013, p.8.

παρασκευάζουν όπιο, συχνά πωλούν τα παιδιά τους για την διευθέτηση χρέους. Υπάρχουν αναφορές, σε εκθέσεις του ΟΗΕ, πως κάποια ορφανοτροφεία τα οποία λειτουργούν υπό την σκέπη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και επιτηρούνται από την κυβέρνηση, συμμετέχουν στην διαδικασία της εμπορίας ανθρώπων, τροφοδοτώντας τους διακινητές με παιδιά.¹⁰¹

Σημαντικές ανέκδοτες αναφορές κάνουν λόγο για αγόρια 4 ή 5 ετών τα οποία συχνά απάγονται από ένοπλες ομάδες, όπως οι Taliban και κατά την διάρκεια της κράτησης δέχονται σεξουαλική κακοποίηση. Υπάρχει παράδοση σεξουαλικής κακοποίησης αγοριών στο Αφγανιστάν, συνήθως από ένοπλους. Παρόλο που η ομοφυλοφιλία και η παιδοφιλία είναι παράνομες, το παράδοξο είναι ότι τέτοιες πράξεις δεν αποτελούν μοιχεία ή προγαμιαία σεξουαλική επαφή. Γίνεται αναφορά πως, συνήθως, υψηλόβαθμοι στρατιωτικοί παίρνουν αγόρια ηλικίας περίπου 14 ετών σε γλέντια γάμους και άλλες γιορτές, για να χορέψουν και να κάνουν σεξ μαζί τους. Τα αγόρια αυτά τα χρησιμοποιούν σαν σκλάβους.¹⁰²

Οι αρχές ασφαλείας και οι ένοπλες ομάδες στρατολογούν και χρησιμοποιούν παιδιά σε διάφορους ρόλους. Αντάρτες, όπως οι Taliban και ο ISIS χρησιμοποιούν παιδιά σε εχθροπραξίες για να τοποθετήσουν και να ενεργοποιήσουν εκρηκτικούς μηχανισμούς, να μεταφέρουν όπλα, να κατασκοπεύουν και να φυλούν βάσεις.¹⁰³ Οι Taliban στρατολογούν παιδιά στρατιώτες και τα στέλνουν στα κέντρα εκπαίδευσης τους στο Αφγανιστάν και το Πακιστάν και τους παρέχουν στρατιωτική εκπαίδευσή και καθοδήγηση. Σε αντάλλαγμα δίνουν χρήματα στις οικογένειες τους ή τις προστατεύουν.¹⁰⁴

Παρατηρήθηκε πως με την άνοδο των Taliban στην εξουσία, ο αριθμός των bacha bazi αυξήθηκε κατακόρυφα. Ήταν συχνό το φαινόμενο απαγωγής νεαρών αγοριών με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και την σεξουαλική ικανοποίηση σε στρατόπεδα κατά μήκος της χώρας. Η χρήση των αγοριών αυτών δεν σταματάει εκεί. Μετά τον σεξουαλικό εξευτελισμό, τα χρησιμοποιούσαν σε τρομοκρατικές επιθέσεις, όπως σημειώσαμε παραπάνω. Κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας των Taliban, εκτιμάται ότι 6.000 γυναίκες και 4.000 άντρες σκλάβοι τους σεξ δούλευαν στην πόλη της Kabul, χωρίς να υπολογίζεται το υπόλοιπο της χώρας.¹⁰⁵

Άντρες, γυναίκες και παιδιά πληρώνουν ενδιάμεσους για να τους βοηθήσουν να βρουν δουλειά στο εξωτερικό. Κάποιοι μεσολαβητές τους ωθούν σε αναγκαστική εργασία ή σε διακίνηση και εμπορία για σεξ, εξαπατώντας τους. Κάποιες γυναίκες και κορίτσια που πωλήθηκαν σε άλλες χώρες ως σύζυγοι εκτίθενται ως σκλάβες του σεξ και ως οικιακοί δούλοι από τους καινούργιους τους συζύγους. Τα αγόρια από το Αφγανιστάν ακόμα και όταν

¹⁰¹ EASO (Country of Origin Information Report), Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms, Malta, 2017, pp. 67-70.

¹⁰² Excerpt from an interview quoted in the IWPR Afghan Recovery Report, Child Sex Abuse Alarm, No.49, 24 February 2003.

¹⁰³ L' Agence France Press (AFP), 'The Taliban is using child sex slaves to catch and kill Afghan police', author: Anuj Chopra, 2016, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.businessinsider.com/afp-taliban-use-honey-trap-boys-to-kill-afghan-police-2016-6>, ανακτήθηκε 12/11/2020.

¹⁰⁴ United States Department of State, 'Trafficking in Persons Report: Afghanistan', Washington, 2020, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/afghanistan/>, ανακτήθηκε στις 02/10/2020.

¹⁰⁵ Michelle Lillie, Human Trafficking Search, 'Human Trafficking and The Taliban', Asia, Labor Trafficking, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingsearch.org/human-trafficking-and-the-taliban/>, ανακτήθηκε στις 07/10/2020

φτάσουν στον προορισμό τους, αναγκάζονται σε εργασία με σκοπό να αποπληρώσουν το χρέος τους.¹⁰⁶

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ιστορία δύο αγοριών, τα οποία φυλακίστηκαν επειδή σκότωσαν τους απαγωγείς τους. Το ένα αγόρι έπεσε θύμα απαγωγής από ένα στρατιωτικό διοικητή των Taliban και κρατήθηκε για 5 μήνες. Το αγόρι αυτό αναγκάστηκε να χορεύει σε γιορτές και να υποβάλλεται σε σεξουαλική κακοποίηση. Όταν βρήκε την ευκαιρία σκότωσε τον απαγωγέα του και μετά συνελήφθη.¹⁰⁷

Το 2017 το γραφείο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στο Αφγανιστάν -UNAMA επιβεβαίωσε 4 υποθέσεις σεξουαλικής βίας εναντίον αγοριών από μέλη των Taliban, συμπεριλαμβανομένων περιστατικών με αγόρια bacha bazi. Το γραφείο έλαβε επίσης 78 καταγγελίες για το φαινόμενο bacha bazi, τις οποίες δεν μπόρεσε να επιβεβαιώσει.¹⁰⁸

Η σεξουαλική σκλαβιά την οποία βιώνουν τα αγόρια bacha bazi, δεν υπάρχει ως ορολογία στη διεθνή νομοθεσία. Ο διαχωρισμός βιασμού και σεξουαλικής σκλαβιάς είναι ένα δύσκολο εγχείρημα. Ο βιασμός είναι «μία μορφή βίας ή φυσική εισβολή σεξουαλικής φύσεως, η οποία διαπράττεται από ένα άτομο κάτω από συνθήκες εξαναγκασμού. Ενώ ο βιασμός μπορεί να ειπωθεί σαν μία πράξη, η σεξουαλική σκλαβιά μπορεί να θεωρηθεί μία κατάσταση συνεχούς βιασμού».¹⁰⁹ Αναφερόμαστε στην ορολογία αυτή για να περιγράψουμε την κατάσταση που βιώνουν τα θύματα bacha bazi από τους Taliban.

Η συζήτηση για το αν η αρπαγή συνιστά εμπορία ανθρώπων εξαρτάται από τις εκάστοτε περιστάσεις. Σε πολλές περιπτώσεις πάντως η αρπαγή για σεξουαλική και οικιακή δουλεία συνιστά περίπτωση εμπορίας ανθρώπων, διότι πληρούνται όλα τα κριτήρια του ορισμού του. Υπάρχει αρπαγή, εξαναγκασμός, απειλή, και η κατάχρηση της εξουσίας και της θέσης ισχύος απέναντι στην τρωτότητα του θύματος. Με την μεταφορά του θύματος σε άλλη τοποθεσία αφαιρείται και η δυνατότητα ελευθερίας κινήσεως του θύματος. Η παροχή σεξουαλικών και οικιακών υπηρεσιών μετά από απαίτηση του θύτη και χωρίς την δυνατότητα άρνησης από το θύμα διαμορφώνει το πλαίσιο του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.¹¹⁰

¹⁰⁶ United States Department of State, 'Trafficking in Persons Report: Afghanistan', Washington, 2020, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/afghanistan/>, ανακτήθηκε στις 02/10/2020

¹⁰⁷ Salam Watander, 'Young boys abused for 'bacha bazi' by policemen', 22 May 2017, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.swn.af/english/Article.aspx?a=31809>, ανακτήθηκε στις 12/11/2020.

¹⁰⁸ United Nation Security Council, 'Report of the Secretary general on Conflict Related Violence', S/2018/250, 23/03/2018, σελ.7, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://undocs.org/pdf?symbol=en/s/2018/250>, ανακτήθηκε στις 07/10/2020.

¹⁰⁹ Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM), 'Trafficking in persons An analysis of Afghanistan', Kabul, Afghanistan, 2004, σελ 36, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: https://publications.iom.int/system/files/pdf/trafficking_afghanistan.pdf, ανακτήθηκε στις 07/10/2020.

¹¹⁰ Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM), 'Trafficking in persons An analysis of Afghanistan', Kabul, Afghanistan, 2004, σελ 38, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα: https://publications.iom.int/system/files/pdf/trafficking_afghanistan.pdf, ανακτήθηκε στις 07/10/2020

Κεφάλαιο 3. Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)

3.1. Η γέννηση του ISIS μέσα από την Al Qaeda

Από την πτώση του Saddam Houssein από την προεδρία του Ιράκ, το 2003, η πολιτική σκηνή της χώρας ελέγχεται από τους σιίτες. Οι Κούρδοι του Ιράκ είχαν μία αυτονομία στον έλεγχο των περιοχών τους. Οι Σουνίτες ήταν στο περιθώριο και αποκλεισμένοι από τις πολιτικές εξελίξεις. Ένα χρόνο μετά την έναρξη των επιθέσεων των ΗΠΑ στο Ιράκ, το 2004, κάνει την εμφάνιση της η Al Qaeda, υπό την αρχηγεία του Abu Musaab al- Zarqawi, ο οποίος δήλωσε την στήριξη του στον Bin Laden. Η οργάνωση της Al Qaeda δρώντας ως μία εξτρεμιστική οργάνωση και εκμεταλλευόμενη τον παραγκωνισμό που βίωνε η σουνιτική πτέρυγα κατέφερε να γιγαντωθεί.¹¹¹ Δρούσε σαν σουνιτική στρατιωτική οργάνωση και πραγματοποιούσε επιθέσεις εναντίον των ΗΠΑ και της σιιτικής κυβέρνησης. Από το 2006, η οργάνωση άρχισε να αποδυναμώνεται σταδιακά, ειδικά μετά το θάνατο του ηγέτη της Al-Zarqawi. Ωστόσο, συνέχισε να δραστηριοποιείται στο Ιράκ με την ονομασία The Islamic State in Iraq (ISI).¹¹²

Το έτος 2010, διάδοχος του Zarqawi αναδύθηκε ο ιρακινός Abu Bakr al-Baghdadi. Ο νέος ηγέτης άρχισε να οργανώνει την τρομοκρατική ομάδα και κατάφερε μέχρι το 2013 να την επαναφέρει σε θέση ισχύος, πραγματοποιώντας πολλές βίαιες επιθέσεις.¹¹³ Την περίοδο εκείνη ήταν σε εξέλιξη η εμφύλια σύρραξη στη Συρία, στην οποία λάμβανε χώρα ένας πόλεμος «*δια αντιπροσώπων*» (*proxy war*)¹¹⁴ με όλες τις μεγάλες και περιφερειακές δυνάμεις να εμπλέκονται.¹¹⁵ Ο al-Baghdadi αγηγώντας τον ηγέτη της Al Qaeda Ayman al-Zawahiri, αποφάσισε να εμπλακεί στον συριακό εμφύλιο, πολεμώντας τον Bassar al-Assad και στηρίζοντας τους επαναστάτες. Επιθυμία της Al Qaeda ήταν να μην εμπλακεί ο ISI στη Συρία, όπου δραστηριοποιείται το παρακλάδι της, η al-Nousra Front.¹¹⁶ Τον Απρίλιο του 2013, ο al-Baghdadi ανακοίνωσε την εμπλοκή της οργάνωσης στη Συρία και την δημιουργία του Islamic State In Iraq and in the Levant (ISIL). Η εξέλιξη αυτή δεν βρήκε σύμφωνους την Al Qaeda και την Al Nusra, οι οποίες την καταδίκασαν.¹¹⁷ Ταυτόχρονα, η οργάνωση

¹¹¹ Weiss Michael, Hassan Hassan, *'ISIS: inside the army of terror'*, New York: Regan Arts.2015.288 pp., International Affairs, volume 91, Issue 5 September 2015, pp. 1191-1192.

¹¹² Encyclopedia Britannica, *'Entry of Al Qaeda in Iraq'*, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.britannica.com/topic/al-Qaeda-in-Iraq>, ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

¹¹³ BBC News, *'Profile: Abu Bakr al-Baghdadi'*, 15 May 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27801676>, ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

¹¹⁴ Grrigoriadis, Theocharis, Konyukhovskiy, Econstor- Working Paper: *"Proxy wars"*, Free University Berlin, School of Business Economics, Βερολίνο, 2018, σελ. 1-4, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/175882/1/1016108230.pdf>, ανακτήθηκε 15/12/2020.

¹¹⁵ Time magazine, *'These 5 proxy battle Are Making Syria's Civil War Increasingly Complicated'*, 2016, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://time.com/5162409/syria-civil-war-proxy-battles/>, ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

¹¹⁶ Al Jazeera, *'Qaeda chief annuls Syrian-Iraqi jihad merger'*, 9 June 2013, <https://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/06/2013699425657882.html>, ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

¹¹⁷ Mabon Simon, Royle Stephen, *'The Origins of ISIS: The collapse of Nations and revolution in Middle East'*, London, published by I.B. Tauris, 1st edition, 2016.

δημιούργησε πυρήνες και στην Βόρεια Αφρική και κυρίως στη Λιβύη, εκμεταλλευόμενη την ασταθή κατάσταση στη χώρα.¹¹⁸

Ο αγώνας του ISIL εναντίον των καθεστώτων του Ιράκ και της Συρίας με τη νέα μορφή Jihad (ιερός πόλεμος), έσπρωξε πολλούς ισλαμιστές από μουσουλμανικές χώρες και από την Ευρώπη στους κόλπους της οργάνωσης. Ένας πόλεμος εναντίον των «άπιστων» οδήγησε τον Ιούνιο του 2014 12.000 ξένους μαχητές από 81 χώρες στη Συρία και στην ενσωμάτωσή τους στον ISIL.¹¹⁹ Η συνεχής ροή μουσουλμάνων μαχητών προς τον εξτρεμισμό και το ακραίο Ισλάμ, συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του 2015. Στο τέλος του 2015, παρά τις διεθνείς προσπάθειες περιορισμού του ISIL και των ροών μαχητών προς τη Συρία, ο αριθμός έφτασε σχεδόν τις 31.000 από 86 διαφορετικές χώρες.¹²⁰

Η εδαφική επέκταση του ISIL ξεκίνησε στις αρχές του 2014 με την κατάκτηση της πόλης Fallujah, και λίγο αργότερα με την είσοδο των μαχητών στην Mosul¹²¹. Η επιδρομές συνεχίστηκαν με οργανωμένες επιθέσεις στην περιφέρεια του Sinjar, όπου διαπράχθηκαν ειδική εγκλήματα εναντίον της κοινότητας των Yazidis. Με αυτό τον τρόπο η οργάνωση, σταδιακά, μεγάλωνε σε έκταση και σε πόρους. Να σημειώσουμε σε αυτό το σημείο πως η οργάνωση θεωρούσε πως είχε ιδρύσει μία κρατική οντότητα και πως αντλούσε νομιμότητα μέσα από αυτό για τις πράξεις της. Σύμφωνα με το αφήγημα της οργάνωσης, η ίδρυση ενός υπερεθνικού Χαλιφάτου ήταν, ο στόχος. Οι δωρεές από εξωτερικούς χορηγούς, ο εκβιασμός τοπικών επιχειρήσεων, και το κέρδος από το λαθρεμπόριο πετρελαίου αποτέλεσαν τις πηγές χρηματοδότησης της οργάνωσης εκείνη την περίοδο. Υπολογίζεται πως από το πετρέλαιο μόνο κέρδιζε \$1-2 εκατομμύρια την ημέρα.¹²²

Την περίοδο που το ενδιαφέρον της παγκόσμιας κοινής γνώμης είχε εστιάσει στην εμφύλια διαμάχη της Συρίας, η βιαιότητα και οι αποτρόπαιες πράξεις του ISIL σε συνδυασμό με τις τρομοκρατικές επιθέσεις και τις απειλές οδήγησε στην δημιουργία συμμαχίας τον Σεπτέμβριο του 2014, εναντίον του.¹²³ Την ίδια περίοδο οι ΗΠΑ ξεκίνησαν στρατιωτική επέμβαση με την πραγματοποίηση εναέριων επιθέσεων στη Συρία και το Ιράκ. Στο έδαφος στρατεύματα της ιρακινής κυβέρνησης επιχειρούσαν στην προσπάθεια επανάκτησης του χαμένου εδάφους.

¹¹⁸ Lefevre Raphael, *Is the Islamic State on the Rise in North Africa?*, The Journal of North African Studies, Vol. 22(3), 2017.

¹¹⁹ BBC NEWS, 'Number of Foreign Fighters Doubled in 16 Months', 08 Δεκεμβρίου 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35043939#:~:text=The%20number%20of%20foreign%20fighters%20in%20Syria%20has%20gone%20up,the%20greatest%20number%20of%20recruits.>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹²⁰ RAN Centre of Excellence, 'Foreign Fighter Returnees and the reintegration Challenge', RAN issue paper 2016, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_foreign_fighter_returnees_reintegration_challenge_112016_en.pdf, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹²¹ New York Times, 'ISIS Keeps Up Pressure Near Baghdad as Iraqi Troops Hesitate', 17 October 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.nytimes.com/2014/10/18/world/middleeast/isis-keeps-up-pressure-near-baghdad-as-iraqi-troops-stumble.html>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹²² New York Times, 'How Isis works', 2016, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.nytimes.com/interactive/2014/09/16/world/middleeast/how-isis-works.html?mtrref=www.google.com&gwh=8ED67A726EF3931E3C9748FE284494E2&gwt=pay&asetType=REGIWALL>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020

¹²³ Για την Λίστα με τα μέλη της Συμμαχίας βλ.επε εδω: <https://theglobalcoalition.org/en/partners/>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

Τελικά, ο Πρωθυπουργός του Ιράκ ανακοίνωσε την 9 Δεκεμβρίου 2017 την ήττα του ISIL και την τον πλήρη έλεγχο των περιοχών της χώρας.¹²⁴

3.2. Άλλες πηγές χρηματοδότησης

Η οργάνωση του Ισλαμικού Κράτους διαφέρει από τις υπόλοιπες τρομοκρατικές οργανώσεις σε πολλούς τομείς. Η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της και οι ανάγκες της δεν συγκρίνονται με καμία άλλη τρομοκρατική ομάδα. Η οργάνωση έχει χαρακτηριστεί από πολλούς, ως η καλύτερα χρηματοδοτούμενη τρομοκρατική οργάνωση, με κύριο χαρακτηριστικό την γρήγορη προσαρμογή και εναλλαγή των πηγών χρηματοδότησης της.¹²⁵ Ο ISIS εκτός από τις τρομοκρατικές επιθέσεις και την πλήρη λειτουργία στρατιωτικών μονάδων, διαθέτει σχολεία, θρησκευτική αστυνομική δύναμη και ισλαμικό δικαστήριο. Σύμφωνα με αναφορές, πληρώνει με περίπου 400\$ το μήνα τους μαχητές του, αμοιβή καλύτερη από ότι προσφέρει η κυβέρνηση. Η οργάνωση καταρτίζει και επικυρώνει ετήσιους προϋπολογισμούς. Διαθέτει επίσης κεντρική τράπεζα και είχε σχεδιάσει ακόμη και την έκδοση δικού της νομίσματος.¹²⁶

Στοιχεία και αρχεία για την χρηματοδότηση του Ισλαμικού Κράτους είναι δύσκολο να βρεθούν και πολλές πληροφορίες έχουν συλλεχτεί βασιζόμενες στις δραστηριότητες της οργάνωσης. Βασική πηγή χρηματοδότησης αποτέλεσαν οι πηγές πετρελαίου και το λαθρεμπόριο πετρελαίου. Περισσότερο μπορούμε να πούμε πως κατά την περίοδο επέκτασης του το Ισλαμικό Κράτος στηριζόταν στις πετρελαιοπηγές, και κυρίως της Μοσούλης, η οποία απέφερε δεκάδες εκατομμύρια.¹²⁷ Ταυτόχρονα με την εδαφική επέκταση ο ISIS αποκτούσε τον έλεγχο τραπεζών, επέβαλε φορολογία στους πολίτες, εκβίαζε επιχειρήσεις και διέπραττε ληστείες.¹²⁸

Ως χορηγοί του ISIS κατηγορήθηκαν από τη διεθνή κοινότητα η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ. Οι δωρεές και οι κρατικές χορηγίες, οι οποίες αναφέρονται στην θεωρία χρηματοδότησης ως βασικές πηγές, δεν αποτελούν την σημαντικότερη πηγή χρημάτων για την οργάνωση.¹²⁹ Η οργάνωση παρουσίασε μία ευελιξία και μία προσαρμοστικότητα

¹²⁴ Time magazine, 'These 5 proxy battle Are Making Syria's Civil War Increasingly Complicated', 2016, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://time.com/5162409/syria-civil-war-proxy-battles/>, ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

¹²⁵ World Bank Group, Office of the Chief Economist, authors: Lanchovichina Elena, Ivanic Maros, 'Economic Effects of the Syrian War and the Spread of the Islamic State on the Levante', Policy Research Working Paper 7135, December 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/129431468044383360/pdf/WPS7135.pdf>.

¹²⁶ Ana Swanson, The Washington Post, 'How the Islamic State makes its money', 18 November 2015, Washington, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/11/18/how-isis-makes-its-money/>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹²⁷ Caris, Charles C., Reynolds, Samuel, 'ISIS Governance in Syria', Institute for the Study of War. διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISIS_Governance.pdf, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹²⁸ Financial Action Task Force- FATF Report, 'Financing of The Terrorist Organization Islamic State in Iraq and The Levant (ISIL)', Φεβρουάριος 2015, σελ. 12, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf>, Φεβρουάριος 2015, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹²⁹ Financial Action Task Force- FATF Report, 'Financing of The Terrorist Organization Islamic State in Iraq and The Levant (ISIL)', Φεβρουάριος 2015, σελ. 14, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf>, Φεβρουάριος 2015, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

εναλλάσσοντας τις πηγές χρηματοδότησης όταν υπήρχε ανάγκη. Μετά την πτώση του Tikrit,¹³⁰ το Ισλαμικό Κράτος έχασε τον έλεγχο πετρελαιοπηγών, πράγμα που σημαίνει και απώλεια χρημάτων. Οι επιθέσεις της δυτικής συμμαχίας ως αντίδραση της Δύσης στις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, έπληξαν τις υποδομές της διύλισης και μεταφοράς πετρελαίου, το οποίο λαθραία εξαγόταν στην αγορά της Τουρκίας.¹³¹

Οι απαγωγές με σκοπό τα λύτρα αποτέλεσαν προσφιλή τακτική για το Ισλαμικό Κράτος. Οι απαγωγές αναφέρονται τόσο σε ξένους πολίτες όσο και σε κατοίκους των περιοχών. Σύμφωνα με αναφορά των Ηνωμένων Εθνών το 2014, υπολογίζεται πως αποκόμισε από 35\$ έως 45\$ εκατομμύρια, μόνο από αυτή τη δραστηριότητα.¹³² Άλλες αξιοσημείωτες πηγές χρηματοδότησης αποτέλεσαν τα χρηματικά αποθέματα τραπεζών που άρπαξαν οι μαχητές κατά την λεηλασία και κατάκτηση διάφορων περιοχών, η εκμετάλλευση περιουσιών τρίτων, χρήματα που έφεραν στην οργάνωση οι ξένοι μαχητές και η εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου.¹³³

Η κατοχή μεγάλης έκτασης εδαφών έδωσε τη δυνατότητα επιβολής φορολογίας παρόμοιας με αυτήν που επέβαλε η κυβέρνηση. Η οργάνωση επίσης φορολόγησε τις τοπικές επιχειρήσεις, τις τραπεζικές συναλλαγές. Να σημειώσουμε πως το γεγονός αυτό έχει διττή ανάγνωση, καθώς ο έλεγχος μεγάλης επικράτειας, σήμαινε και μεγαλύτερο λειτουργικό κόστος για την οργάνωση. Εκτιμάται πως από την φορολογία και τους εκβιασμούς η οργάνωση κέρδιζε 360\$ εκατομμύρια το χρόνο. Έργα τέχνης και αρχαιότητες βρίσκονταν στον έλεγχο της οργάνωσης. Κάποια από αυτά καταστράφηκαν και κάποια πουλήθηκαν στη μαύρη αγορά. Από την διαδικασία αυτήν, πηγές από τις ΗΠΑ κάνουν αναφορά για έσοδα ύψους 100\$ εκατομμυρίων το χρόνο.¹³⁴

Ευρεία ήταν η χρήση του Dark Web από την οργάνωση, με μεταφορά χρημάτων μέσω Bitcoins¹³⁵ είτε για να χρηματοδοτήσουν άλλες οργανώσεις παρακλάδια, είτε για να δεχτούν

¹³⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε: Encyclopedia Britannica, “Tikrit”, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.britannica.com/place/Tikrit>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

Πρόκειται για πόλη στο βόρειο τμήμα του Ιράκ, πρωτεύουσα του κυβερνείου Σαλαντίν, η οποία κατελήφθη από τον ISIS το 2014 απελευθερώθηκε τον Μάρτιο του 2015 από την νόμιμη κυβέρνηση του Ιράκ. Σημαντικό στοιχείο είναι πως λίγα χιλιόμετρα βόρεια βρίσκεται το μεγαλύτερο διυλιστήριο πετρελαίου του Ιράκ.

¹³¹ Michael R. Gordon, ‘U. S. Warplanes Strike ISIS Oil Trucks in Syria’, NY Times Magazine, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.nytimes.com/2015/11/17/world/middleeast/us-strikes-syria-oil.html>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹³² United Nations- Security Council, resolution S/2014/770, ‘Letter dated 27/10/2014 from the Security Council Committee pursuant to resolutions 1267 (1999) and 1989 (2011) concerning Al-Qaida and associated individuals and entities addressed to the President of the Security Council’, σελ.19-20, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/770, ανακτήθηκε 28/10/2020.

¹³³ Ana Swanson, The Washington Post, ‘How the Islamic State makes its money’, 18 November 2015, Washington, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/11/18/how-isis-makes-its-money/>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹³⁴ Ana Swanson, The Washington Post, ‘How the Islamic State makes its money’, 18 November 2015, Washington, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/11/18/how-isis-makes-its-money/>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹³⁵ Το Bitcoin είναι ένα συναινετικό δίκτυο που παρέχει τη δυνατότητα ενός νέου συστήματος πληρωμών και μιας εντελώς ψηφιακής μορφής χρημάτων. Είναι το πρώτο αποκεντρωμένο δίκτυο πληρωμής μεταξύ ομότιμων (peer-to-peer) που λειτουργεί από τους χρήστες του χωρίς κεντρική αρχή

εμβάσματα από χώρες της Δύσης.¹³⁶ Μία ακόμα πηγή χρημάτων αποτέλεσαν και οι «ξένοι μαχητές», οι οποίοι ταξίδεψαν από προηγμένες χώρες προς την Μέση Ανατολή με σκοπό επανδρώσουν την οργάνωση. Πολλοί από αυτούς πήραν μαζί τους αρκετά χρήματα τα οποία και έδωσαν στην οργάνωση.¹³⁷ Τέλος σημαντική πηγή χρηματοδότησης και εργαλείο στα χέρια του ISIS διαδραμάτισε η εμπορία ανθρώπων, για την οποία θα αναφερθούμε διεξοδικά στην εργασία παρακάτω.

3.3. Η εμπορία ανθρώπων ως πηγή χρηματοδότησης του ISIS

Αναφερθήκαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο στις πηγές χρηματοδότησης του ISIS διεξοδικά. Μετά την επέμβαση της δυτικής συμμαχίας, με κύριο ενορχηστρωτή τις ΗΠΑ, πολλές από αυτές τις πηγές χρηματοδότησης επλήγησαν ή ελαχιστοποιήθηκαν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα έσοδα από το λαθρεμπόριο πετρελαίου, τα οποία χάθηκαν μαζί με τα εδάφη, καθώς πέρασαν, ξανά, σε κυβερνητικά χέρια. Η οργάνωση δεν χαρακτηρίστηκε τυχαία ως η καλύτερα χρηματοδοτούμενη οργάνωση.¹³⁸ Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσουμε πως η οργάνωση μετακύλησε το ενδιαφέρον της σε ένα φαινόμενο που λάμβανε χώρα, στην περιφέρεια της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, ακόμα και πριν την εξάπλωση της οργάνωσης σε αυτά τα εδάφη. Φυσικά αναφερόμαστε στο φαινόμενο της μετανάστευσης. Πιο ειδικά, θα μιλήσουμε για την εμπορία ανθρώπων και πως μετατράπηκε σε μία σημαντική πηγή εσόδων για την οργάνωση την περίοδο συρρίκνωσης της τόσο οικονομικής όσο και εδαφικής.

Σύμφωνα με στοιχεία της Frontex, το 2015, 978.338 άνθρωποι ακολούθησαν το δρόμο της μετανάστευσης προς την Ευρώπη από τον διάδρομο της νοτιοανατολικής Μεσογείου, ποσοστό αυξημένο κατά 1126%.¹³⁹ Η αντίδραση της Ε.Ε. περιλάμβανε σχέδια για την διαχείριση της μεταναστευτικής κρίσης και την αποτροπή των αυξημένων ροών. Στο διάστημα αυτό η μετανάστευση εργαλειοποιήθηκε από τρομοκρατικές οργανώσεις, όπως ο ISIS, και μετατράπηκε σε μία κερδοφόρα επιχείρηση. Σύμφωνα με αναλυτές διεθνικού εγκλήματος εξετάζεται το ενδεχόμενο ο ISIS να προκάλεσε κάποιες επιθέσεις με σκοπό να οδηγήσει ανθρώπους στο δρόμο της μετανάστευσης και να εκμεταλλευτεί στη συνέχεια το γεγονός. Όπως δήλωσε και ο διευθυντής του Νορβηγικού Κέντρου Παγκόσμιας Ανάλυσης

ή μεσάζοντες. Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα: <https://bitcoin.org/el/faq#what-is-bitcoin> στις 30/11/2020.

¹³⁶ The NY Times Magazine, 'U.S. Seizes Bitcoin Said to Be Used to Finance Terrorist Group', Charlie Savage, Washington, 2020, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.nytimes.com/2020/08/13/us/politics/bitcoin-terrorism.html>, ανακτήθηκε 12/11/2020.

¹³⁷ Financial Action Task Force- FATF Report, 'Financing of The Terrorist Organization Islamic State in Iraq and The Levant (ISIL)', Φεβρουάριος 2015, σελ. 21, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf>, Φεβρουάριος 2015, ανακτήθηκε την 28/10/2020

¹³⁸ Ana Swanson, The Washington Post, 'How the Islamic State makes its money', 18 November 2015, Washington, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/11/18/how-isis-makes-its-money/>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹³⁹ Frontex annual report, *Fran Quarterly- Quarter 4*, October December 2015, Warsaw Poland, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/FRAN_Q4_2015.pdf, ανακτήθηκε στις 13/11/2020.

Christian Nelleman «*O ISIL έψαχνε απεγνωσμένα για νέα κεφάλαια*».¹⁴⁰ Η οργάνωση χρειάζεται πολλά χρήματα για να λειτουργήσει διότι λειτουργεί μεγάλες στρατιωτικές μονάδες και παρέχει και κοινωνικές υπηρεσίες, με τα συνολικά λειτουργικά έξοδα να κυμαίνονται μεταξύ \$523.5 εκατομμύρια και \$815.3 εκατομμύρια.¹⁴¹

Είναι πραγματικότητα πως η οργάνωση άλλαξε τις πηγές χρηματοδότησης της σε σχέση με το 2014. Τα έσοδα από το πετρέλαιο, τα οποία έφταναν τα \$3 εκατομμύρια την ημέρα, σύμφωνα με εκτιμήσεις των Ηνωμένων Εθνών, μειώθηκαν σχεδόν στο μισό μετά τις επιθέσεις της δυτικής συμμαχίας. Τα έσοδα από τις υπόλοιπες πηγές ακολούθησαν επίσης φθίνουσα πορεία μετά την απώλεια εδαφών. Η συντήρηση ενός ανθρώπινου δυναμικού της τάξεως των 30-40.000 μαχητών απαιτεί έναν ισχυρό προϋπολογισμό. Η νέα επιχείρηση ήταν η παράνομη διακίνηση μεταναστών, με την συμμετοχή και άλλων τρομοκρατικών ομάδων όπως η Al-Qaeda και οι Taliban. Το δίκτυο εκτείνεται από τη Μέση Ανατολή έως την Βόρεια Αφρική, όπου πυρήνες του ISIS δραστηριοποιούνται.¹⁴² Οι διακινητές αποκομίζουν μεγάλα χρηματικά ποσά προκειμένου να μεταφέρουν τους μετανάστες-πρόσφυγες στον προορισμό τους, με αναφορές για ποσά της τάξεως των \$2.000 και \$3.000 το άτομο.¹⁴³

Σύμφωνα με αναφορά των Ηνωμένων Εθνών ο ISIS προκάλεσε επιτηδευμένα μεταναστευτικές ροές από τα εδάφη της Συρίας και του Ιράκ με στόχο να αυξήσουν τα μεταναστευτικά κύματα και κατά συνέπεια τα κέρδη τους. Οι Σύριοι, το διάστημα αυτό του 2015, αποτελούσαν τον κύριο μεταναστευτικό όγκο προς την Ευρώπη. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως τα μεταναστευτικά κύματα των Σύριων προσφύγων αυξάνονταν μετά από επιθέσεις του ISIS στα κέντρα προσφύγων. Όπως δήλωσε ο κ. Nelleman «*Γιατί ήθελαν να επιτεθούν σε στρατόπεδα προσφύγων;*», «*Ο στόχος ήταν να οδηγήσουν τους πρόσφυγες στην μετανάστευση*». Στη συνέχεια μεγάλος αριθμός από αυτούς τους πρόσφυγες ακολούθησαν το δρόμο προς την Ευρώπη.¹⁴⁴

3.4.1. Τα οικονομικά οφέλη του ISIS από την εμπορία ανθρώπων

Στην παρούσα εργασία εστιάζουμε στην εμπορία ανθρώπων. Είναι σημαντικό όμως να αναφερθεί πως η εμπορία ανθρώπων συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με το εμπόριο ανθρώπινων οργάνων, ναρκωτικών και άλλων προϊόντων και αγαθών. Παρόλο που η προπαγάνδα της

¹⁴⁰ Nelleman Christian, Tuesday Reitano and Mark Shaw, 'Libya: Criminal Economies and Terrorist Financing in the Trans Sahara', Global initiative Against Transnational Organized Crime, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://globalinitiative.net/analysis/libya-criminal-economies-and-terrorist-financing-in-the-trans-sahara/>, ανακτήθηκε στις 13/11/2020.

¹⁴¹ Vivienne Walt, 'Report: Isis Makes a Fortune From Smuggling Migrants says', Time, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://time.com/3857121/isis-smuggling/>, ανακτήθηκε στις 13/11/2020.

¹⁴² Romanet Perroux Jean-Louis, *The Deep Routes of Libya's, Security Fragmentation*, Middle East Studies, Vol. 55(2), 2019.

¹⁴³ Nelleman Christian, Tuesday Reitano and Mark Shaw, 'Libya: Criminal Economies and Terrorist Financing in the Trans Sahara', Global initiative Against Transnational Organized Crime, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://globalinitiative.net/analysis/libya-criminal-economies-and-terrorist-financing-in-the-trans-sahara/>, ανακτήθηκε στις 13/11/2020.

¹⁴⁴ Nelleman Christian, Tuesday Reitano and Mark Shaw, 'Libya: Criminal Economies and Terrorist Financing in the Trans Sahara', Global initiative Against Transnational Organized Crime, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://globalinitiative.net/analysis/libya-criminal-economies-and-terrorist-financing-in-the-trans-sahara/>, ανακτήθηκε στις 13/11/2020.

οργάνωσης τονίζει την ανθρωπιστική πλευρά της μεταναστευτικής κρίσης η ίδια η οργάνωση κερδίζει μεγάλα ποσά από αυτό το φαινόμενο. Ομάδες διακινητών συνδέονται με τις τρομοκρατικές ομάδες, δημιουργώντας μία επικερδή συμφωνία για όλες τις πλευρές.¹⁴⁵

Η διαδρομή από την Συρία στην Τουρκία μπορεί κοστολογείται έως και \$8.000 το άτομο. Συνυπολογίζοντας τους εκατοντάδες χιλιάδες μεταναστών μπορούμε να σχηματίσουμε άποψη για τα οικονομικά μεγέθη του φαινομένου. Μάλιστα σύμφωνα με μία ανάλυση του Sahan Foundation and the IGAD Security Sector Program, υπάρχουν περιπτώσεις που οι διακινητές χρεώνουν επιπλέον την «ασφάλεια» των μεταναστών από τις απαγωγές, με ένα χρηματικό ποσό της τάξεως των \$400-\$500. Με βάση στοιχεία της ίδιας ανάλυσης, η εμπορία ανθρώπων, στην προκειμένη περίπτωση Σύριων και αφρικανών μεταναστών αποφέρει ετήσιο κέρδος \$320 εκατομμυρίων για τον ISIS.¹⁴⁶

Το επιχειρησιακό κομμάτι της διακίνησης ανθρώπων και της εμπορίας ανθρώπων εκτελείται, σε πολλές περιπτώσεις και από πρόσωπα που έχουν δηλώσει πίστη στην οργάνωση, έχουν αποδεχτεί πλήρως την ιδεολογία της οργάνωσης, και είναι δύσκολο να εντοπιστούν. Ο ISIS έχει εκδώσει οδηγίες προς τους μαχητές του, για το πόσες γυναίκες σκλάβους μπορούν να έχουν και κατευθυντήριες για την πώληση των γυναικών και των παιδιών.¹⁴⁷ Η κατάρτιση πίνακα με τιμές για τους ανθρώπους αυτούς προκαλεί αλγεινή εντύπωση. Σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές κορίτσια που είναι χριστιανές και Yazidis πωλούνται, αν είναι μεταξύ 1 έως 9 ετών για \$172, από 10 έως 20 ετών για \$129, από 20 έως 30 ετών για \$86, για γυναίκες σκλάβες του σεξ μεταξύ 30 έως 40 ετών η τιμή είναι \$75 και για εκείνες μεταξύ 40 και ετών η τιμή είναι \$43.¹⁴⁸

3.4.2. Η εμπορία ανθρώπων και η επίδραση της στην δομή της κοινωνίας

Προσεγγίζοντας κοινωνικά τις ενέργειες του ISIS παρατηρούμε ότι η αποσταθεροποίηση των κοινωνιών είναι σημαντικό στοιχείο για την διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης των μελλοντικών ακολούθων του. Με σκοπό να ασκήσουν πίεση και να διαδώσουν τις δογματικές αντιλήψεις τους στους τοπικούς πληθυσμούς κήρυτταν τον πόλεμο στους άπιστους-kafirs (*non believers*). Κατά την «εκκαθάριση» των άπιστων σε κατεχόμενες περιοχές εκδίωξαν μεγάλο αριθμό χριστιανών και Yazidis με σκοπό την εμπορία ανθρώπων.

¹⁴⁵ Orlando Crowcroft, 'Isis: People trafficking, smuggling and punitive taxes boost Islamic State Economy', 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.ibtimes.co.uk/isis-people-trafficking-smuggling-punitive-taxes-boost-islamic-state-economy-1506473>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁴⁶ Sahan Foundation, 'Human Trafficking and Smuggling on the Horn of Africa- Central Mediterranean Route', 2016, σελ. 16, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://igad.int/attachments/1284_ISSP%20, ανακτήθηκε στις 15/11/2020.

¹⁴⁷ Financial Action Task Force- FATF Report, 'Financing of The Terrorist Organization Islamic State in Iraq and The Levant (ISIL)', Φεβρουάριος 2015, σελ. 12-13, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf>, Φεβρουάριος 2015, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁴⁸ Daily mail, 'Exclusive: ISIS document sets prices of Christian and Yazidis slaves', διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2820603/The-price-slave-determined-official-ISIS-price-list-Islamist-group-sets-prices-Yazidi-Christian-women-girls-nine-fetching-highest-price.html>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

Το φαινόμενο αυτό τρομοκρατεί τις τοπικές κοινωνίες και αποτελεί ένα ισχυρό «push factor» για την μετανάστευση.¹⁴⁹

Γυναίκες οι οποίες ζούσαν υπό τον ζυγό του Ισλαμικού Κράτους πωλούνται ως σκλάβες σε μαχητές, ικανοποιώντας τις ανάγκες τους, εξασφαλίζοντας την δημιουργία της επόμενης γενιάς μαχητών. Το 2014, η οργάνωση υιοθέτησε αυτή την πολιτική και σύμφωνα με έκθεση του Office of High Commissioner for Human Rights (OHCHR), 2.500 πολίτες, κυρίως γυναίκες και παιδιά, αλλά και κάποιιοι άντρες από τις περιοχές Sinjar, Tal Afar, Ninewa και Shirkhan, απήχθησαν και αποτέλεσαν θύματα της εμπορίας ανθρώπων.¹⁵⁰ Ανήλικοι έφηβοι έπεσαν θύματα σεξουαλικών επιθέσεων, ενώ πολλά παιδιά μεταφέρθηκαν σε άγνωστες τοποθεσίες.¹⁵¹ Τέτοιες αγορές λειτούργησαν σε μεταναστευτικούς κόμβους εκτός Ιράκ και Συρίας όπως στο Antep της Τουρκίας.¹⁵²

Επιπλέον, ο ISIS επιδίωξε να στρατολογήσει γυναίκες από τη Δύση με σκοπό τον γάμο με μαχητές του. Δημιούργησε έτσι μία διαδρομή από τη Δύση στη Συρία και μία διαφορετική εκδοχή του φαινομένου, από αυτή που είχαμε παρατηρήσει μέχρι τότε. Γεγονός που ενίσχυσε ιδιαίτερα την προπαγάνδα της οργάνωσης. Η προπαγάνδα της οργάνωσης κήρυττε πως αποτελεί τιμή να παντρευτείς έναν μαχητή και να γίνεις μητέρα ενός μελλοντικού μαχητή. Ενδεικτικό στοιχείο είναι πως από τους 3500 «ξένους μαχητές» στη Συρία το 2015, οι 550 ήταν γυναίκες.¹⁵³

Σε δήλωση του, το 2015, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών Ban Ki-moon καταδίκασε όλες αυτές τις ενέργειες εναντίων των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων και είπε χαρακτηριστικά πως «*Η εμπορία ανθρώπων υπονομεύει την έννομη τάξη και οδηγεί σε άλλες μορφές οργανωμένου εγκλήματος, οξύνοντας την συγκρούσεις και την ανασφάλεια*».¹⁵⁴

3.4.3. Η εμπορία ανθρώπων ως όπλο πολέμου στα χέρια του ISIS

Από την έναρξη του συριακού εμφυλίου το 2011 έως το 2015, σύμφωνα με στοιχεία του United States Department of State, πάνω από 7.6 εκατομμύρια Σύριοι μετατοπίστηκαν στο

¹⁴⁹ United Nations Human Rights Council, 'They came to Destroy': ISIS Crimes Against the Yazidis», (A/HP/32/CRP.2), 2016, pp. 6-9.

¹⁵⁰ Christopher H. Smith, 'Fulfilling The Humanitarian Imperative: Assisting of Isis Violence', The house of Foreign Affairs Committee, Subcommittee on Africa, Global Health, Global Humanitarian Rights and International Organizations, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://foreignaffairs.house.gov/hearings>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁵¹ Report on the Protection of Civilians in the Armed Conflict in Iraq: 6 July to 10 September 2014, OCHCR, 2014, σελ. 27, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMI_OHCHR_POC_Report_FINAL_6July_10September2014.pdf, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁵² Bulut Uzay, 'ISIS Selling Yazidi Women and Children in Turkey', Human Trafficking Center, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingcenter.org/isis-one-many-contributors-trafficking-syria-iraq/>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁵³ Jenni Hankel, Isis: 'One of the Many Contributors to Trafficking in Syria and Iraq', Human Trafficking Center, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingcenter.org/postsby-htc-associates/isis-one-many-contributors-traffickingsyria-iraq>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁵⁴ Statement by the President of the Security Council, S/PRST/2015/25, UN Security Council, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_prst_2015_25.pdf, ανακτήθηκε 14/11/2020.

εσωτερικό της χώρας. Την ίδια στιγμή περίπου 4 εκατομμύρια πρόσφυγες έφυγαν από τη Συρία.¹⁵⁵ Αναφέραμε πως το μεταναστευτικό αποτέλεσε εργαλείο στα χέρια των τρομοκρατικών οργανώσεων και εκτός από το οικονομικό σκέλος και το κοινωνικό που αναλύσαμε παραπάνω, αποτελούσε και σημαντικό στοιχείο για την εξέλιξη των πολεμικών συρράξεων, ειδικά στο χώρο της Συρίας. Θεωρείται πως ανάμεσα στους μετατοπισμένους πληθυσμούς βρίσκονταν και πολλοί υποστηρικτές του ISIS. Με βάση την κατάσταση στο εσωτερικό της χώρας, εκείνη την περίοδο, και την εμφύλια σύρραξη σε εξέλιξη, γίνεται κατανοητή η ανησυχία της διεθνούς κοινότητας για το ενδεχόμενο αυτοί οι υποστηρικτές να εισχωρήσουν στο ευρωπαϊκό έδαφος.¹⁵⁶

Ο ISIS επιχείρησε να νομιμοποιήσει τις μεθόδους του γύρω από την εμπορία ανθρώπων και τις απαγωγές παιδιών μέσα από δημοσιεύσεις περιοδικών όπως το *Al Dabiq*.¹⁵⁷ Η αρπαγή ανηλίκων έπληττε και τις δυνατότητες του αντιπάλου διότι προκαλούσε απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αρπαγή 60 ιρακινών στρατιωτών πριν την επίθεση στη Μοσούλη. Οι αρπαγή παιδιών από τον ISIS είχε ως στόχο την συλλογή και την στρατολόγηση παιδιών τα οποία στέλνονταν σε στρατόπεδα εκπαίδευσης και στη συνέχεια θα χρησιμοποιούνταν στην μάχη.¹⁵⁸

Γίνεται αντιληπτό πως η εμπορία ανθρώπων είναι πολυδιάστατο φαινόμενο και οι επιπτώσεις της δεν περιορίζονται στην περιφέρεια της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Τα τρομοκρατικά χτυπήματα στην Ευρώπη και ο συνδυασμός ανασφάλειας και φόβου που ακολούθησε στην κοινωνία της Ευρώπης, άνοιξαν την συζήτηση για την εισροή ριζοσπαστικοποιημένων μαχητών, αναμειγμένων με τις μεταναστευτικές ροές.¹⁵⁹

3.5. Η περίπτωση των Yazidis

3.5.1. Ποιοι είναι οι Yazidis

Οι Yazidis είναι μία εθνοτική ομάδα με εκτιμώμενο πληθυσμό 640.000, κατά την περίοδο της επίθεσης από τον ISIL, οι οποίοι ζουν διαχρονικά στην περιοχή Sinjar. Εξαιτίας της πολιτισμικής ποικιλομορφίας της περιοχής του βορείου Ιράκ οι Yazidis, με την πάροδο του χρόνου, αναφέρονταν ως Κούρδοι, ως Τουρκμένοι, ως Άραβες και ως Ασύριοι, ώστε να

¹⁵⁵ U.S. Department of State, 'Syria-2015 Trafficking in Persons Report', Office To Monitor and Combat Trafficking in Persons, 2015, διαθέσιμο στη ιστοσελίδα: <http://www.ccwa.org/wp-content/uploads/2014/03/FINAL-UNHCR-Background-Guide.pdf>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁵⁶ Καρατράντος Τριαντάφυλλος, 'Σφάξε με Αγά μου να αγιάσω-Ισλαμικό Κράτος, Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Ελλάδα', εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα, 2016, σελ. 89-90.

¹⁵⁷ Haroro J. Ingram, 'Islamic State's English -Language magazines', 2014-2017: Trend and implications for CT- CVE strategic communications, σελ. 17, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://icct.nl/app/uploads/2018/03/ICCT-Ingram-Islamic-State-English-Language-Magazines-March2018.pdf>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

¹⁵⁸ U.S. Department of State, 'Modern slavery as a tactic in armed conflicts', διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.state.gov/state-gov-website-modernization/>, ανακτήθηκε 14/11/2020.

¹⁵⁹ Καρατράντος Τριαντάφυλλος, 'Σφάξε με Αγά μου να αγιάσω-Ισλαμικό Κράτος, Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Ελλάδα', Εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα, 2016, σελ. 89-90.

καταφέρουν να επιβιώσουν. Από την πτώση του Saddam Hussein και τις αλλαγές που ακολούθησαν στο εσωτερικό της χώρας, οι Yazidis προσέγγισαν του Κούρδους ηγέτες για να προστατέψουν την μειονότητα τους. Η ιστορία προσδιορίζει τους Yazidis, με βάση την φυλή και τη γλώσσα τους, ως Κούρδους. Οι Κούρδοι έδωσαν έμφαση στην κουρδική ταυτότητα των Yazidis, από το 1991 όταν και κέρδισαν την αυτονομία τους, στηριζόμενοι σε γλωσσικά κριτήρια. Οι Yazidis από την πλευρά τους δήλωσαν την στήριξη τους στο Κουρδικό έθνος, παρά το ότι νιώθουν πως η θρησκεία τους διαφέρει από το ορθόδοξο Ισλάμ.¹⁶⁰

Συνοψίζοντας, το πρόβλημα ταυτότητας που αντιμετωπίζουν οι Yazidis είναι το πραγματικό πρόβλημα για το μέλλον της μειονότητας αυτής και της διεκδίκησης των περιφερειών από την κυβέρνηση του Ιράκ και τους Κούρδους. Σύμφωνα με το ιρακινό σύνταγμα (άρθρο 140/2005) το μέλλον τους θα καθοριστεί με δημοψήφισμα. Μέχρι το 2003 την περιφέρεια ήλεγχαν «de facto» οι Κούρδοι Peshmerga μαχητές, οι οποίοι υπόκεινται στο Κουρδικό Δημοκρατικό Κόμμα (KDP). Το στρατηγικό σημείο που βρίσκονται οι περιφέρειες των Yazidis κοντά στα συριακά σύνορα, η δυνητικοί ενεργειακοί πόροι και τα γεωπολιτικά ενδιαφέροντα των χωρών που γειτνιάζουν, όπως το Ιράν και η Τουρκία, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα για την περιοχή αυτή. Η εμφάνιση του ISIS επιδείνωσε την κατάσταση στην περιοχή, ενώ η προσπάθεια του να εξαλείψει την μειονότητα προκάλεσε και την αντίδραση των υπόλοιπων δρώντων οι οποίοι προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν την κατάσταση.¹⁶¹

3.5.2. ISIS και Yazidis

Η άνοδος του εξτρεμιστικού Ισλάμ και οι ζυμώσεις που έγιναν στη Μέση Ανατολή μετά την 11^η Σεπτεμβρίου οδήγησαν στην δημιουργία του ISIS κατά την δράση του οποίου, τοπικοί πληθυσμοί αποδεκατίστηκαν. Ταυτόχρονα με την γεωγραφική επέκταση της οργάνωσης παρατηρήθηκε και η γιγάντωση της οργάνωσης μετά την εισροή μαχητών από τη Ρωσία, την Μέση Ανατολή και την Βόρεια Αφρική, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ.¹⁶²

Ο ISIS τον Ιούνιο του 2014, απέκτησε τον έλεγχο της Μοσούλης, δεύτερης μεγαλύτερης πόλης του Ιράκ. Η πόλη αυτή αποτέλεσε μία δοκιμή για την εφαρμογή του γενικότερου πλάνου της οργάνωσης. Η πόλη με πληθυσμό 2 εκατομμυρίων, με πλειοψηφία τους σουνίτες, άλλαξε διοικητική μορφή και εφαρμόστηκε μία πολιτική ερμηνείας του Ισλαμικού Νόμου. Αποτέλεσμα ήταν οι μειονότητες όπως οι Χριστιανοί, οι Yazidis και οι Shabaks να χάσουν τα δικαιώματά τους και να αποτελέσουν τα πρώτα θύματα της εκστρατείας «καθαρισμού» της περιοχής από μη ισλαμικές επιρροές. Πολλοί σίτες εκτελέστηκαν, τα σπίτια των Χριστιανών

¹⁶⁰ FIDH (NGO), 'Iraq: Sexual and Gender- Based Crimes Against The Yazidi Community: The Role of Isil Foreign Fighters', Baghdad, 2018, σελ.12, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.fidh.org/IMG/pdf/irak723angweb.pdf>, ανακτήθηκε στις 26/10/2020.

¹⁶¹ FIDH (NGO), 'Iraq: Sexual and Gender- Based Crimes Against The Yazidi Community: The Role of Isil Foreign Fighters', Baghdad, 2018, σελ.13, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.fidh.org/IMG/pdf/irak723angweb.pdf>, ανακτήθηκε στις 26/10/2020.

¹⁶² FIDH (NGO), 'Iraq: Sexual and Gender- Based Crimes Against The Yazidi Community: The Role of Isil Foreign Fighters', Baghdad, 2018, σελ.13, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.fidh.org/IMG/pdf/irak723angweb.pdf>, ανακτήθηκε στις 26/10/2020. ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

μαρκαρίστηκαν και οι χριστιανοί αναγκάστηκαν να πληρώσουν *Jizya*¹⁶³. Μετά την κατάληψη της Μοσούλης άρχισε σταδιακά η στοχοποίηση του πληθυσμού των Yazidis, από τον ISIS, κατηγορώντας τους ως άπιστους.¹⁶⁴

Στις 3 Αυγούστου 2014, οι μαχητές του ISIL ανάγκασαν δεκάδες χιλιάδες Yazidis να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, μετά από επίθεση στην περιοχή του Sinjar. Υπολογίζεται ότι περίπου 35 έως 50.000 άνθρωποι κατέφυγαν στα βουνά, ενώ πολλοί κατέφυγαν σε άλλες πόλεις, προκειμένου να γλιτώσουν από τις βιαιότητες των μαχητών. Μόλις είχε ξεκινήσει μία βίαιη εκστρατεία εξαφάνισης της ταυτότητας των Yazidis μέσα από εξαναγκαστικό προσηλυτισμό του Ισλάμ, απαγωγές γυναικών και παιδιών με σκοπό είτε την σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών είτε την στρατολόγηση των παιδιών σε στρατόπεδα εκπαίδευσης. Τα πλεονεκτήματα από την περίπτωση αυτή ήταν πολλά για την οργάνωση.¹⁶⁵

Η οργάνωση του ISIL αφιέρωσε αρκετό χρόνο στην προβολή των βίαιων πράξεων της εναντίον της μειονοτικής αυτής ομάδας, προβάλλοντας βίντεο και δημιουργώντας μία προπαγάνδα μέσα από τα μέσα προβολής της οργάνωσης. Αυτός είναι και ο κυριότερος λόγος που τα εγκλήματα αυτά μας είναι γνωστά. Σύμφωνα με στοιχεία που γνωστοποίησαν οι Κουρδικές Αρχές τον Δεκέμβριο του 2017, από τους 6,417 Yazidis οι οποίοι απήχθησαν από την οργάνωση του ISIS μόλις 3,207 έχουν απελευθερωθεί¹⁶⁶. Τα Ηνωμένα Έθνη σε έκθεση τους τον Αύγουστο του 2016, αναφέρουν πως σύμφωνα με στοιχεία που έδωσαν στη δημοσιότητα περίπου 2000 έως 5000 άνθρωποι σκοτώθηκαν και περισσότεροι από 6000 απήχθησαν από τον ISIS¹⁶⁷.

Σύμφωνα με κάποιες άλλες έρευνες οι οποίες στηρίζονται στην κατάσταση των νοικοκυριών του αρχικού πληθυσμού και του δημογραφικού προφίλ των Yazidis που σκοτώθηκαν και απήχθησαν από τον ISIS, εκτιμάται πως 3100 σκοτώθηκαν. Από αυτούς οι 1400 εκτελέστηκαν και οι υπόλοιποι πέθαναν στα βουνά κατά τις εχθροπραξίες που ακολούθησαν. Ακόμα υπολογίζεται πως από τους 6000 ανθρώπους που απήχθησαν, οι 2500 μόνο απελευθερώθηκαν.¹⁶⁸ Από αυτούς που διέφυγαν οι περισσότεροι είναι γυναίκες και παιδιά, οι οποίοι στις περιγραφές τους για την περίοδο της αιχμαλωσίας τους, μιλούν για

¹⁶³ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε «Το Κοράνι», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<https://tikaras.files.wordpress.com/2008/05/korani-greek1.pdf>,

Πρόκειται για φόρο ο οποίος επιβάλλεται στους αποκαλούμενους «people of the book», ένας ισλαμικός όρος ο οποίος αναφέρεται κυρίως στους Εβραίους .

¹⁶⁴ Human Rights Council, ‘*They came to Destroy*’: ISIS Crimes Against the Yazidis», (A/HP/32/CRP.2), 2016, pp. 16-17.

¹⁶⁵ FIDH (NGO), ‘*Iraq: Sexual and Gender- Based Crimes Against The Yazidi Community: The Role of Isil Foreign Fighters*’, Baghdad, 2018, σελ.13, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.fidh.org/IMG/pdf/irak723angweb.pdf> , ανακτήθηκε στις 26/10/2020, ανακτήθηκε στις 24/10/2020.

¹⁶⁶ Europe 1, ‘*Iraq: la moitié des Yazidis enlèves par l’EL toujours détenus ou disparus*’, 3 Δεκεμβρίου 2017, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.europe1.fr/international/irak-la-moitie-des-yazidis-enleves-par-lei-toujours-detenus-ou-disparus-3510113>, ανακτήθηκε 24/10/2020.

¹⁶⁷ UNAMI/OHCHR, ‘*A Call for Accountability and Protection: Yazidi survivors of Atrocities Committed by ISIL*’, 15 Αυγούστου 2016.

¹⁶⁸ Plos Medicine, ‘*Mortality and kidnapping estimates the population in the area of Mount Sinjar: A retrospective household survey*’, author: Cetorelli Valeria, 2017, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002297>

βάνανυδες πράξεις των μαχητών, για σεξουαλικά εγκλήματα, για εμπορία ανθρώπων και δουλεμπόριο.¹⁶⁹

Σύμφωνα με αναφορές του ΟΗΕ η οργάνωση του Ισλαμικού Κράτους διακινούσε γυναίκες και παιδιά από την μειονότητα Yazidis για την σεξουαλική υποδούλωση τους και την περαιτέρω εκμετάλλευσή τους. Μάλιστα σε πολλές περιοχές αναφέρεται πως οι γονείς δεν έστελναν τα παιδιά σχολείο προκειμένου να τα προστατέψουν από τις απαγωγές.¹⁷⁰

3.5.3. Η επίθεση του ISIL στο Sinjar

Η εκστρατεία του ISIS για την «εξαγνισμό» μη ισλαμικών στοιχείων στόχευσε τους Yazidis, οι οποίοι χαρακτηρίστηκαν ως «άπιστοι» από την οργάνωση. Στις αρχές του 2014 πραγματοποίησαν επίθεση στο Sinjar, αποκλείοντας την περιοχή από όλες τις πλευρές και αποκτώντας τον πλήρη έλεγχο της περιφέρειας. Υπολογίζεται ότι από 35.000 έως 50.000 κάτοικοι διέφυγαν για να γλιτώσουν από τις βιαιότητες της οργάνωσης, καταφεύγοντας στο βουνό Sinjar.¹⁷¹ Επιπλέον, 130.000 κατέφυγαν σε πόλεις όπως το Duhok και το Erbil στο ιρακινό Κουρδιστάν.¹⁷²

Αυτοί που κατέφυγαν στα βουνά σύντομα ήρθαν αντιμέτωποι με μία οδυνηρή πραγματικότητα, καθώς εγκλωβίστηκαν σε ένα περιβάλλον με αντίξοες καιρικές συνθήκες υποφέροντας από έλλειψη τροφής νερού και φαρμακευτικών προμηθειών. Αναφορές με Yazidis να τρώνε φύλα και άλλους να πεθαίνουν από την δίψα είδαν το φως της δημοσιότητας.¹⁷³ Οι τοπικές αρχές ανέφεραν πως 500 Yazidis σκοτώθηκαν και πολλοί άλλοι δέχτηκαν απειλές από άλλες κοινότητες, υποστηρικτές του ISIL, στην περιοχή.

Η επίθεση αυτή αποτέλεσε την αρχή μιας συστηματικής προσπάθειας να εξολοθρεύουν την μειονότητα. Εξανάγκασαν τους άντρες να αποδεχτούν το Ισλάμ με εναλλακτική επιλογή τον θάνατο. Απήγαγαν γυναίκες και παιδιά και στη συνέχεια τους πουλούσαν ως σκλάβους, αποτυπώνοντας μία ακόμα φορά την σημασία που είχε η εμπορία ανθρώπων για την οργάνωση και τα πλεονεκτήματα που τις προσέδωσε. Τα παιδιά τα έστελναν σε στρατόπεδα εκπαίδευσης όπου διδάσκονταν ο ακραίος δογματισμός της οργάνωσης και δέχονταν στρατιωτική εκπαίδευση με σκοπό να αποτελέσουν τους επόμενους μαχητές. Βασικός

¹⁶⁹ Human Rights Council, 'They came to Destroy: ISIS Crimes Against the Yazidis', (A/HP/32/CRP.2), 2016, pp. 17-18.

¹⁷⁰ United Nations General Assembly, 'Trafficking in Persons, Especially Women and Children', 5 Αυγούστου 2016, σελ.12, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/protocoltraffickinginpersons.aspx>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020

¹⁷¹ United Nations (UN)-OCHA, Flash Update: 'Iraq Crisis – Significant Displacement from Sinjar', No. 2, 4 August 2014: διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://reliefweb.int/report/iraq/ocha-flash-update-iraq-crisis-significant-displacement-sinjar-no-2-4-august-2014>, ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹⁷² The Guardian, '40,000 Iraqis stranded on mountain as Isis jihadists threaten death', 7 August 2014: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/07/40000-iraqis-stranded-mountain-isis-death-threat> ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

¹⁷³ Rudaw, 'People Eating Leaves to Survive on Shingal Mountain, Where Three More Die', 7 August 2014 : <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/070820143> ανακτήθηκε στις 28/10/2020.

πυλώνας της πολιτικής του ISIS αποτελούσε η αρπαγή γυναικών και παιδιών, η οποία είχε πολλαπλά οφέλη για την οργάνωση.¹⁷⁴

Συμπεράσματα

Από όσα εκτέθηκαν παραπάνω, διαπιστώνεται πως τα αποτελέσματα των εχθροπραξιών και των εντάσεων, έγιναν ορατά και στην Ευρώπη με κύρια έκφραση την προσφυγική-μεταναστευτική κρίση, η οποία πήρε δραματικές διαστάσεις μετά τον εμφύλιο της Συρίας. Φαίνεται πως η σχέση συγκοινωνούντων δοχείων μεταξύ του «Μάγκρεμπ»¹⁷⁵ και του «Μάσρεκ»¹⁷⁶ επιβεβαιώθηκε και σε αυτή την περίπτωση, καθώς οι ροές μεταναστών και τα δίκτυα εκτείνονται από την Μέση Ανατολή έως την Βόρεια Αφρική. Επιπλέον, το

¹⁷⁴ FIDH (NGO), *Iraq: Sexual and Gender- Based Crimes Against The Yazidi Community: The Role of Isil Foreign Fighters*, Baghdad, 2018, σελ.13, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.fidh.org/IMG/pdf/irak723angweb.pdf> , ανακτήθηκε στις 26/10/2020. ανακτήθηκε στις 26/10/2020.

¹⁷⁵ Pascoe Stephen, Rey Virginie, James Paul, Making Modernity, *From the Mashriq to the Maghreb*, σελ. 9-10. Για περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<https://search.informit.org/doi/10.3316/INFORMIT.512336308131198> , ανακτήθηκε στις 21/11/2020

¹⁷⁶ Ομοίως σελ. 9-10.

υποσύστημα της Μέσης Ανατολής βίωσε εξεγέρσεις, εμφύλιο πόλεμο στη Συρία και πολλές άλλες εντάσεις σε περιφερειακό επίπεδο. Ταυτόχρονα η δράση των τρομοκρατικών ομάδων και ένοπλων διασυνωριακών εγκληματικών οργανώσεων, σε συνδυασμό με την αδυναμία των τοπικών κυβερνητικών αρχών να προστατέψουν τους πολίτες τους, δημιουργούν ένα μωσαϊκό που αποτυπώνει την κατάσταση στο υποσύστημα αυτό.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξελίσσονται ταυτόχρονα τα φαινόμενα της διακίνησης ανθρώπων και της εμπορίας ανθρώπων, τα οποία είναι δύσκολο να διαχωριστούν. Κατ' επέκταση, και η διάκριση των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί δύσκολη υπόθεση, με αποτέλεσμα να γίνεται ακόμα πιο δύσκολη η αντιμετώπιση του προβλήματος. Το φαινόμενο εξελίσσεται και λαμβάνει χώρα σε περιοχές όπου ο ISIS διαθέτει πυρήνες.

Τα συμπεράσματα που εξάγονται αναφορικά με την υπόθεση εργασίας, περί πηγών χρηματοδότησης, είναι πως οι ομάδες Taliban και ISIS προσαρμόστηκαν στα δεδομένα και επέλεξαν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, μετά την προσπάθεια καταστολής της δράσης τους από την δυτική συμμαχία. Η ενασχόλησή τους με την εμπορία ανθρώπων αποδεικνύει την εφαρμογή της θεωρητικής προσέγγισης σχετικά με τη χρηματοδότηση των τρομοκρατικών οργανώσεων, καθώς και οι δύο οργανώσεις επέλεξαν τις παράνομες δραστηριότητες ως κύριες πηγές χρηματοδότησης.

Όπως εξηγήσαμε αναλυτικά και στη θεωρία μας οι παράνομες δραστηριότητες αποτελούν μία αξιόπιστη πηγή χρηματοδότησης. Ταυτόχρονα εξασφαλίζουν τον καλύτερο έλεγχο της οργάνωσης αποφεύγοντας χρηματοδοτικές πηγές, όπως κρατικές χορηγίες, οι οποίες ενέχουν μεγάλο βαθμό εξάρτησης για την οργάνωση. Επιπλέον, πλεονέκτημα των παράνομων δραστηριοτήτων είναι πως δεν χρειάζονται ιδιαίτερες δεξιότητες από τα μέλη της οργάνωσης ώστε να πραγματοποιηθούν. Παράλληλα, η εξάπλωση των παράνομων δραστηριοτήτων σημαίνει την ταυτόχρονη μείωση του κρατικού ελέγχου στον ευρύτερο πληθυσμό. Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα πως πρόκειται για ένα παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος (zero-sum game),¹⁷⁷ στο οποίο κερδισμένες είναι οι τρομοκρατικές ομάδες.

Πρέπει να σημειωθεί πως η εμπορία ανθρώπων δεν συνδέεται μόνο με τον ISIS και τους Taliban, αλλά έχει διαμορφωθεί ένα εκτενές δίκτυο από ένοπλες ομάδες. Οι ομάδες αυτές συνδέονται, επιπλέον, με την Al Qaeda αλλά και με άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες λειτουργούν ως ένα καλά οργανωμένο δίκτυο διακίνησης ανθρώπων. Το δίκτυο αυτό, σύμφωνα με την προπαγάνδα τους, λειτουργεί αμφίδρομα και για την διακίνηση άλλων παράνομων προϊόντων/αγαθών, όπως ναρκωτικών, αρχαιοτήτων και ανθρώπινων οργάνων. Η κατοχή και η λειτουργία τέτοιων δικτύων δίνει την δυνατότητα ελέγχου ολόκληρης της περιφέρειας από τις οργανώσεις.

Μία άλλη σημαντική πτυχή της λειτουργίας αυτών των δικτύων είναι η μετακίνηση των μαχητών του ISIS προς την Ευρώπη, αναμειγμένοι με τις ροές των μεταναστών. Ιδίως μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις σε ευρωπαϊκές πόλεις, το σενάριο αυτό προκαλούσε φόβο στην Ευρώπη. Το γεγονός, πως ευρωπαίοι πολίτες αραβικής καταγωγής ακολούθησαν το αντίστροφο δρομολόγιο, από την Ευρώπη προς την Συρία κυρίως, οι λεγόμενοι «ξένοι μαχητές», όπου ο εμφύλιος βρισκόταν σε εξέλιξη, ενίσχυε την προπαγάνδα της οργάνωσης.

¹⁷⁷ Λάμα Αικατερίνη, Μεταπτυχιακή εργασία, 'Εφαρμογές της θεωρίας παιγνίων στον αναλογισμό', Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σελ. 33-35, 53-55,

Εμβαθύνοντας στα πλεονεκτήματα που αποκομίζουν οι τρομοκρατικές οργανώσεις από την εμπορία ανθρώπων, σημαντική είναι η επίδραση που έχει στην κοινωνική δομή των περιοχών στις οποίες λαμβάνει χώρα. Η αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού αποτελεί μία πτυχή του φαινομένου, η οποία λειτουργεί προς όφελός τους. Η αρπαγή γυναικών, ανήλικων παιδιών και αντρών στερεί το μέλλον της κοινωνίας και καλλιεργεί την αίσθηση του φόβου. Αυτός ήταν ακριβώς ο στόχος των τρομοκρατικών ομάδων Taliban και ISIS, οι οποίες επιχειρούν να αντικαταστήσουν πλήρως όλες τις κρατικές λειτουργίες ώστε να υποκαταστήσουν τις νόμιμες κυβερνήσεις, μέσα σε καθεστώς φόβου, ανασφάλειας προσποιούμενοι παράλληλα πως ενδιαφέρονται για την κοινωνία. Με τον τρόπο αυτό χάνεται και η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τις τοπικές αρχές, ενισχύοντας έτσι την θέση των οργανώσεων και της προπαγάνδας τους.

Ένα άλλο σημαντικό μέρος της κοινωνίας, τα παιδιά, περιλαμβάνονται στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων και αποτελούν τους μελλοντικούς «*jihadists*», τους οποίους στέλνουν σε στρατόπεδα εκπαίδευσης με στόχο τον θρησκευτικό και ιδεολογικό τους προσηλυτισμό. Το φαινόμενο αυτό, ταυτόχρονα, αποτελεί ένα προληπτικό μέτρο εναντίον των τοπικών αντίμετρων των κυβερνήσεων. Η πολυδιάστατη χρήση της εμπορίας ανθρώπων από τον ISIS φαίνεται και από την περίπτωση των Yazidis. Η επίθεση σε αυτή την μειονότητα απέφερε κέρδη για την οργάνωση μέσα από την εμπορία ανθρώπων και ταυτόχρονα χρησιμοποίησε τις επιθέσεις αυτές ως προπαγάνδα για τον αγώνα της οργάνωσης εναντίον των «*άπιστων*». Επομένως, οι Yazidis για τον ISIS αποτελούσαν κομβική μειονότητα για την επίτευξη των στόχων της. Οι δε Taliban έστειλαν τα παιδιά σε στρατόπεδα εκπαίδευσης, κυρίως στο Πακιστάν, για την προετοιμασία τους ως μελλοντικοί στρατιώτες.¹⁷⁸

Ακολουθώντας την στρατηγική, που αναφέραμε παραπάνω, οι οργανώσεις καταλύουν πλήρως τον κοινωνικό ιστό και αποκτούν πλεονέκτημα έναντι των τοπικών κυβερνήσεων. Επίσης, καμία υπηρεσία και κανένας φορέας δεν δύναται να λειτουργήσει ομαλά μέσα σε ένα παρόμοιο περιβάλλον. Αντίστοιχα, το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων δεν μπορεί να καταγραφεί ικανοποιητικά, ούτε από τις τοπικές αρχές, ούτε από διεθνείς φορείς που δραστηριοποιούνται στα εδάφη αυτά εξαιτίας των παραπάνω συνθηκών. Ακόμα και όταν επιχειρείται καταγραφή, οι αντιλήψεις που επικρατούν στις ισλαμικές κοινωνίες και η διαφθορά στις τοπικές αρχές αποθαρρύνει τα θύματα. Επομένως, παρόλο που το ζήτημα αυτό έχει πλέον διεθνή διάσταση και έχουν ενεργοποιηθεί πολλοί οργανισμοί και υπηρεσίες για την αντιμετώπισή του, υπάρχει δυσκολία αντιμετώπισής του. Γίνεται αντιληπτό, πως μόνο με ουσιαστική παρέμβαση εκ των έσω, στην οργάνωση της κοινωνίας σε τοπικό επίπεδο, μπορεί να καλυφθεί αυτό το κενό. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις το γνωρίζουν, και για το λόγο αυτό, έχουν διαμορφώσει αυτό το περιβάλλον ανασφάλειας και φόβου ώστε να μπορούν να δρουν χωρίς εμπόδια.

Συμπερασματικά, με βάση τα προηγούμενα, η εμπορία ανθρώπων μπορούμε να πούμε πως αποτελεί απειλή για πολλούς λόγους:

- Δημιουργεί έσοδα για τις τρομοκρατικές οργανώσεις και για τις ένοπλες ομάδες με τις οποίες συνεργάζεται και από τις οποίες οργανώνεται.

¹⁷⁸ Bulut Uzay, 'ISIS Selling Yazidis Women and Children in Turkey', Human Trafficking Center, 2014, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://humantraffickingcenter.org/isis-one-many-contributors-trafficking-syria-iraq/>, ανακτήθηκε στις 14/11/2020.

- Καταπατά τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων χωρίς προοπτική καλυτέρευσης, ανεξαρτήτως του κράτους στο οποίο βρίσκονται (κράτος καταγωγής, κράτος υποδοχής ή/και διέλευσης (transit country)).
- Αναπτερώνει το ηθικό στους μαχητές της οργάνωσης και νομιμοποιεί ιδεολογικά τις βίαιες πράξεις εναντίον των αντιπάλων της οργάνωσης. Αυτός είναι και ο λόγος που αναφέρθηκε πως η εμπορία ανθρώπων αποτελεί ένα είδος προπαγάνδας για τον ISIS.
- Η εμπορία ανθρώπων εντατικοποίησε και αύξησε τις δυνατότητες της στρατιωτικής δράσης των τρομοκρατικών ομάδων.
- Διαλύει τις τοπικές κοινωνίες χωρίς δυνατότητα επιστροφής στην κανονικότητα και αντίστοιχα επιβολή της εξουσίας των τρομοκρατικών οργανώσεων στις δομές των τοπικών κοινωνιών, όπου δρουν.
- Διαλύει τις τοπικές κοινωνίες σε κράτη, όπου μαίνονται συγκρούσεις, χωρίς προοπτική καλυτέρευσης αντιθέτως μετατρέποντας τα σε εν δυνάμει κράτη-παρείες (rogue states) ή/και αποτυχημένα κράτη (failing states)¹⁷⁹.

Γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει αδυναμία αντιμετώπισης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, παρά την αντίδραση των Ηνωμένων Εθνών και της Ε.Ε. με την υποστήριξη του NATO και εξειδικευμένων Υπηρεσιών, οι οποίες τα τελευταία χρόνια διαχειρίζονται το πρόβλημα. Υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες στη διαχείριση του φαινομένου, παρά τις προσπάθειες αντιμετώπισης και τα σχετικά μέτρα που έχουν ληφθεί. Απαραίτητο συστατικό είναι η ομαλοποίηση της κατάστασης στο εσωτερικό των χωρών, στις οποίες το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων εξελίσσεται, και η αραστή συνεργασία των διεθνών υπηρεσιών με τις τοπικές κυβερνήσεις. Το ζήτημα ξεκινάει από την τοπική κοινωνία και διεθνοποιείται εξαιτίας της κατάστασης που επικρατεί στα υποσύστημα αυτά. Συνυπολογίζοντας, παρατηρώντας την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα, που έχουν επιδειξει έως τώρα οι τρομοκρατικές οργανώσεις και οι υπόλοιπες ένοπλες ομάδες, που συμμετέχουν στην έξαρση του φαινομένου αυτού, γίνεται αντιληπτό πόσο δύσκολο εγχείρημα είναι η καταστολή της εμπορίας ανθρώπων.

Στην κατεύθυνση αυτή, σημειώνεται πως σε οικονομικό επίπεδο και λαμβάνοντας υπόψη την εξέχουσα σημασία της επιχείρησης της εμπορίας ανθρώπων για τα τρομοκρατικά δίκτυα, η διεθνής κοινότητα αναλαμβάνει συνεχώς πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Η πολυδιάστατη φύση του φαινομένου απαιτεί συνολική αντιμετώπιση των κερδών των τρομοκρατικών οργανώσεων διότι τα οφέλη τους περιλαμβάνουν υλικές, οικονομικές και ιδεολογικές πτυχές. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η δραστηριότητα αυτή ήταν σημαντικός οικονομικός πόρος εσόδων για τον ISIS και τους Taliban. Αποτελούσε, όμως, ταυτόχρονα και το μέσο για την επίτευξη και άλλων στόχων των τρομοκρατικών ομάδων

Έγινε αναφορά στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων και περιγραφή των βιαιοτήτων που υπέστησαν τα θύματα του. Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί πως το φαινόμενο αυτό δεν είναι μόνο μία εγκληματική δραστηριότητα, αλλά αποτελεί και μία κατάφορη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ένταση του φαινομένου και ο τεράστιος αριθμός θυμάτων θα πρέπει να προβληματίζει την διεθνή κοινότητα, σχεδόν 70 χρόνια μετά την οικουμενική

¹⁷⁹ Rotberg I. Robert, 'Failed States, Collapsed States, Weak States: Causes and Indicators.' Chapter 1, σελ.5, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/statefailureandstateweaknessinatimeofterror_chapter.pdf ανακτήθηκε στις 12/12/2020.

διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.¹⁸⁰ Η ιδιαιτερότητα που προσδίδει το Ισλάμ στις περιοχές που εξετάζει η παρούσα εργασία αναφορικά με την θέση της γυναίκας στην κοινωνία οδηγεί σε διακρίσεις και διώξεις με βάση το φύλο. Βέβαια, όπως επισημάνθηκε, θύματα δεν ήταν μόνο γυναίκες αλλά και νεαρά αγόρια, όπως και άντρες.

Στο τέλος της παρούσας έρευνας θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τα δεδομένα που αναλύθηκαν, προκύπτουν δύο συμπεράσματα-προβληματισμοί. Αρχικά, προσεγγίζοντας το φαινόμενο σε όρους οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας, η οργάνωση του ISIS μιλάει για την δημιουργία ενός υπερεθνικού χαλιφάτου με κοινό σημείο αναφοράς το Ισλάμ, καταργώντας την έννοια του έθνους-κράτους. Λαμβάνοντας υπόψη και την θεωρία του Huntington περί «σύγκρουσης των πολιτισμών», το φαινόμενο της μετανάστευσης με την μαζική ροή μουσουλμανικών πληθυσμών προς την Ευρώπη θέτει ίσως για πρώτη φορά, μετά την συνθήκη της Βεστφαλίας του 1648, υπό αμφισβήτηση, τον βεστφαλικό τρόπο οργάνωσης της παγκόσμιας κοινότητας. Η αλλαγή αυτή που επιφέρει η μετανάστευση στον ευρωπαϊκό χώρο και η επακόλουθη συνύπαρξη του Χριστιανισμού με το Ισλάμ στην Ευρώπη θα καθορίσουν και το μέλλον της ευρωπαϊκής κοινότητας.

Τέλος, ο δεύτερος προβληματισμός είναι πως η δράση του ISIS και η απήχισή του στο δυτικό κόσμο γέννησε μία νέα γενιά στρατιωτών μέσα από την ριζοσπαστικοποίηση μουσουλμάνων, παιδιών δεύτερης γενιάς, και πολιτών κρατών της ΕΕ. Το σύγχρονο αυτό φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης δημιουργεί έναν εσωτερικό κίνδυνο για την Ευρώπη. Επιπλέον, η ταχύτητα εξάπλωσης του ISIS και ο τρόπος οργάνωσης ενός μη κρατικού δρώντα, με κάθετη ιεραρχία, στρατιωτική πτέρυγα και μηχανισμούς χρηματοδότησης ανησύχησαν ιδιαίτερα τη Δύση. Ο κίνδυνος περαιτέρω εξάπλωσης της οργάνωσης σε συνδυασμό με το ενδεχόμενο αντιγραφής του μοντέλου αυτού από άλλες τρομοκρατικές ομάδες ταρακούνησε την Ευρώπη και τις Η.Π.Α.¹⁸¹ Ωστόσο, είναι πλέον σαφές ότι πρέπει να υπάρξει μια σαφής αντίδραση του δυτικού κόσμου απέναντι σε παρόμοιες γενέσεις τρομοκρατικών οργάνωσεων προσεγγίζοντας το συγκεκριμένο πρόβλημα με καθολικό τρόπο, καθότι οι πτυχές του και οι προεκτάσεις είναι πολλές.

¹⁸⁰ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), *Universal Declaration of Human Rights*, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.un.org/en/udhr/book/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf ανακτήθηκε στις 12/12/2020.

¹⁸¹ Dr. Schmid P. Alex, International Centre for Counter- Terrorism, ‘*Challenging the Narrative of the “Islamic State”*’, Research Paper, Hague Netherlands, 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://www.icct.nl/app/uploads/2015/06/ICCT-Schmid-Challenging-the-Narrative-of-the-Islamic-State-June2015.pdf>, ανακτήθηκε στις 12/12/2020.

Βιβλιογραφία

Βιβλία

Μαρβάκης Αθ., Παρσανόγλου Δ., Παύλου Μ., *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001

Μπόση Μαίρη, *Περί ορισμού της Τρομοκρατίας*, Εκδόσεις Τραυλός, Αθήνα, 2000

Καρατράντος Τριαντάφυλλος, *Σφάξε με Αγά μου να αγιάσω-Ισλαμικό Κράτος, Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Ελλάδα*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Αθήνα, 2016.

Κυριαζή Τένια, *Εμπορία Ανθρώπων: Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010.

Ρουά Ολιβιέ (επιμέλεια Σταύρος Ζουμπουράκης), *Οι Αυταπάτες της 11^{ης} Σεπτεμβρίου*, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα, 2003.

Φακιούλας Ευστάθιος, *Μεταξύ ελέγχου Πληθυσμιακών Ροών και Κοινωνικής Ένταξης: Η ελληνική Μεταναστευτική Πολιτική από την οπτική της Θεωρίας των Διεθνών Σχέσεων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2010.

Ξενόγλωσσα βιβλία

Biersteker Thomas and Eckert Sue, *Countering the Financing of Terrorism*, New York: Routledge, 2008

Ferguson James, *Taliban: The unknown enemy*, Transworld Digital, Afghanistan, 2010

Kara Siddartah, *Sex Trafficking: Inside the Business of Modern Slavery*, New York: Columbia University Press, 2009.

Mabon Simon, Royle Stephen, *The Origins of ISIS: The collapse of Nations and revolution in Middle East*, I.B. Tauris, London, 2016.

Giraldo Jeanne and Trinkunas Harold, *Terrorist Financing and State Responses: A Comparative Perspective*, Standford University Press, Standford, 2007.

James Adams, *The Financing of Terror*, New English Library, London, 1986.

Kaplan David and Marshall Andrew, *The Cult at the End of the World*, Crown Publishers, New York, 1996

Shahzad Syed Saleem, *Inside Al-Qaeda and the Taliban: Beyond Bin Laden and the 9/11*, Pluto Press, London, 2011.

Sterling Claire, *The Terror Network: The Secret War of International Terrorism*, Holt, Rinehart and Winston, New York, 1981.

Williams Phil, *Terrorist Financing and Organized Crime: Nexus, Appropriation, or Transformation?*, Routledge, New York, 2008.

Επιστημονικά άρθρα

Freeman Michael, *The sources of terrorist financing: theory and typology*, Studies in Conflict and Terrorism, Vol.34, Monterey, 2011

Guild Elspeth, *Does the EU Need a European Migration and Protection Agency?*, International Journal of Refugee Law, Vol. 10(2), 2016.

Grigoriadis, Theocharis & Konyukhovskiy Pavel, Working Paper: “Proxy wars”, Free University Berlin, Vol.4(2018), Berlin, 2018.

Huntington P. Samuel, *The Clash of Civilizations, The next pattern of conflict*, Council on Foreign Relations, Vol. 72, 1993

Lefevre Raphael, *Is the Islamic State on the Rise in North Africa?*, The Journal of North African Studies, Vol. 22(3), 2017.

Magliveras D. Konstantinos, *Combating new forms of transnational criminality: The European Union against the Trafficking of Human Beings*, from “Political Stability and Economic Development in the Mediterranean”, Hellenic Studies, Vol.14 (1), 2006.

Nelleman Christian, Tuesday Reitano and Mark Shaw, *Libya: Criminal Economies and Terrorist Financing in the Trans Sahara*, Global initiative Against Transnational Organized Crime, 2015

Preble Christopher, *The Bush Doctrine and ‘Rogue’ States, Focus on Rogue States*, Foreign Service Journal, October 2005

Romanet Perroux Jean-Louis, *The Deep Routes of Libya’s*, Security Fragmentation, Middle East Studies, Vol. 55(2), 2019.

Dr. Schmid P. Alex, International centre for Counter- Terrorism, *Challenging the Narrative of the “Islamic State”*, Research Paper, Hague Netherlands, 2015

Rotberg I. Robert, *Failed States, Collapsed Sates, Weak States: Causes and Indicators*, World Peace Foundation and Harvard’s University Programs on intrastate Conflict, Vol. 75 (1), 2003.

Smith Christopher, *Fulfilling the Humanitarian Imperative: Assisting of Isis Violence*, The house of Foreign Affairs Committee, Subcommittee on Africa, Global Health, Global Humanitarian Rights and International Organizations, 2015.

Trager Robert and Dessislava Zagorcheva, *Deterring Terrorism: It Can Be Done*, International Security Vol.30 No.3, Winter 2005/2006.

Lanchovichina Elena & Ivanic Maros, *Economic Effects of the Syrian War and the Spread of the Islamic State on the Levante*, World Bank Group-Office of the Chief Economist ,Policy Research Working Paper 7135, December 2014.

Schuurman Bart & Van Der Heide Liezbeth, *Foreign Fighter Returnees and the reintegration Challenge*, Radicalization Awareness Network (RAN), Ran issue paper 2016.

Επίσημα κείμενα

United Nations

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Security Council Resolution 1267 (1999), adopted by the Security Council by 15/10/1999

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Security Council Resolution 2331/2016, adopted by the Security Council by 20/12/2016.

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Security Council Resolution 2462/2019, adopted by the security council at its 8496th meeting on 28/03/2019.

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Security Council Resolution 2482/2019, adopted by the security council at its 8582nd meeting on 19/07/2019.

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Security Council Resolution 2253 (2015), adopted by the Security Council by 16/12/2015.

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), United Nation Office on Drugs and Crime, *Trafficking in Persons: Global Patterns* (Vienna, 2006)

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Security Council, 11th Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501/(2019) concerning the Taliban and other association individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and the security of Afghanistan, S/2020/415, 2020

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), United nation Office of Drugs and Crime, *Appropriate Legal responses to Combating trafficking in Persons in Afghanistan*, (Vienna, United Nations)

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), United Nation Security Council, *Report of the Secretary general on Conflict Related Violence, S/2018/250, 23/03/2018.*

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Protocol against Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention against Organized Crime, Doc. A/55/383.

«Βασικό νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος αποτελεί η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) , Παλέρμιο, 2000 και τα τρία συμπληρωματικά Πρωτόκολλα α) για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της εμπορίας προσώπων και ιδιαίτερα γυναικών και ανηλίκων, β) την πρόληψη και τιμωρία της διευκόλυνσης μετανάστευσης και γ) της παράνομης κατασκευής και εμπορίας όπλων.», Υπουργείο Εξωτερικών, Εξωτερική Πολιτική, Παγκόσμια Ζητήματα

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), United Nation Security Council, *Report of the Secretary general on Conflict Related Violence, S/2018/250, 23/03/2018*

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), United Nations-Security Council, resolution S/2014/770, *Letter dated 27/10/2014 from the Security Council Committee pursuant to resolutions 1267 (1999) and 1989 (2011) concerning Al-Qaida and associated individuals and entities addressed to the President of the Security Council*

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Human Rights Council, «"They came to Destroy": ISIS Crimes Against the Yazidis», (A/HP/32/CRP.2), 2016

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), United Nations General Assembly, *Trafficking in Persons, Especially Women and Children*, 5 Αυγούστου 2016

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), Office of the United States High Commissioner for the Human Rights (OCHCR), *Report on the Protection of Civilians in the Armed Conflict in Iraq*, 6 July to 10 September 2014, 2014

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)-United Nations (UN), UNAMI/OHCHR, *A Call for Accountability and Protection: Yazidis survivors of Atrocities Committed by ISIL.*

Unicef, *Child Notice Afghanistan*, (author: Arash Yaqeen) Unicef the Netherlands, 2015.

Υπόλοιποι Φορείς- Οργανισμοί

Διεθνής Οργανισμός Για την Μετανάστευση (ΔΟΜ)

Διεθνής Οργανισμός Για την Μετανάστευση (ΔΟΜ)-International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in Persons, An Analysis of Afghanistan, Kabul Afghanistan, 2003.*

Διεθνής Οργανισμός Για την Μετανάστευση (ΔΟΜ)-International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in persons An analysis of Afghanistan, Kabul, Afghanistan, 2004.*

Διεθνής Οργανισμός Για την Μετανάστευση (ΔΟΜ)-International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in persons An analysis of Afghanistan, Kabul, Afghanistan, 2004.*

Διεθνής Οργανισμός Για την Μετανάστευση (ΔΟΜ)-International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in Persons in Afghanistan, Field Survey Report, Afghanistan, 2008.*

United States Department of State, *2020 Trafficking in Persons Report: Afghanistan, Washington, 2020*

United States Department of State, *Modern slavery as a tactic in armed conflicts, Office To Monitor and Combat Trafficking in Persons, 2015*

United States Department of State, *Syria-2015 Trafficking in Persons Report, Office To Monitor and Combat Trafficking in Persons, 2015*

United States Department of State, *2020 Trafficking in Persons Report: Afghanistan, Washington, 2020*

Υπόλοιπες Πηγές

United Kingdom Home Office, COI (IAGCI), *Country Policy and Information Note-Afghanistan: Unaccompanied children, London, 2019*

Frontex, Annual Report, *Fran Quarterly- Quarter 4, Warsaw-Poland, October-December 2015,*

Financial Action Task Force (FATF), Report: *Financing of The Terrorist Organization Islamic State in Iraq and The Levant (ISIL)*, Φεβρουάριος 2015

European Asylum Support Office (EASO), *Report Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, Country of Origin Information (COI), Malta, 2017

ODI, ODI Briefing, *The Migration Crisis? Facts Challenges and Possible Solutions*, author Victoria Matcalfe-Hough, England, October 2015

Hagar (NGO), *Forgotten No More: Male child Trafficking in Afghanistan*, Afghanistan, 2013

Institute For War and Peace Report (IWPR), *Child Sex Abuse Alarm*, Excerpt from an interview quoted in the IWPR Afghan Recovery Report, No.49, 24 February 2003.

Sahan Foundation, *Human Trafficking and Smuggling on the Horn of Africa- Central Mediterranean Route*, 2016

Financial Action Task Force (FATF) Report, *Financing of The Terrorist Organization Islamic State in Iraq and The Levant (ISIL)*, Φεβρουάριος 2015

FIDH (NGO), *Iraq: Sexual and Gender- Based Crimes Against The Yazidis Community: The Role of Isil Foreign Fighters*, Baghdad, 2018

Europe 1, *Iraq: la moitié des Yazidis enlevés par l'EL toujours détenus ou disparus*, 3 Δεκεμβρίου 2017

Διπλωματικές Εργασίες

Χατζηαντωνίου Αθανασία, *Η Εμπορία Ανθρώπων*, μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο- Νομική Σχολή, Θεσσαλονίκη, 2018.

Λάμα Αικατερίνη, Μεταπτυχιακή εργασία, *Εφαρμογές της θεωρίας παιγνίων στον αναλογισμό*, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, 2015.